

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**YATILI BÖLGE OKULUNDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN UMUT
DÜZEYLERİ İLE AKADEMİK ÖZGÜVEN DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CELALETTİN AKUŞ

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ BERFU KIZILASLAN TUNÇER

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**YATILI BÖLGE OKULUNDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN UMUT
DÜZEYLERİ İLE AKADEMİK ÖZGÜVEN DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CELALETTİN AKUŞ

Tez Danışmanı

DR.ÖĞR. ÜYESİ BERFU KIZILASLAN TUNÇER

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Celalettin AKUŞ tarafından Dr. Öğr. Üyesi Berfu KIZILASLAN TUNÇER yönetiminde ve/20.. tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “Yatılı Bölge Okulu’nda Okuyan Öğrencilerin Umut Düzeyleri İle Akademik Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişki” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Temel Eğitim Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Berfu KIZILASLAN TUNÇER

.....

(Danışman)

Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN

.....

Doç. Dr. Burcu SEZGİNSOY ŞEKER

.....

Tez No :

Tez Savunma Tarihi :/20..

.....
İSİM SOYİSMİ

Enstitü Müdürü

..../20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

(İmza)

Celalettin AKUŞ

(Tarih) .././20..

Sevgili Eşim ve Canlarım Aysima, Oğuzhan'a...

TEŞEKKÜR

Ailesinden uzakta eğitim gören biri olarak ailelerinden ayrı eğitim gören öğrencilerin sorunlarının dile getirilmesi adına çıktığım bu yolda sona ulaőmamda emekleri geçen değerli arkadaőlarım Onur BİRİNCİ ve Dr. Alpaslan PATA'ya, bilgi ve birikimlerinden her zaman istifade ettiğim Sn. Prof. Dr. Hasan Hüseyin ŐAHAN ve Sn. Prof. Dr. Ali Sinan BİLGİLİ hocama ve bu yolda benden desteğini hiç esirgemeyen hocam ve tez danıőmanım Dr. Öğr. Üyesi Berfu KIZILASLAN TUNÇER'e sonsuz teşekkür ederim.

Celalettin AKUŞ

anakkale, Ocak 2022

ÖZET

Yatılı Bölge Okulunda Okuyan Öğrencilerin Umut Düzeyleri ile Akademik Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişki

Celalettin AKUŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Berfu KIZILASLAN TUNÇER

31/01/2022, 74

Bu çalışmanın amacı yatılı bölge okullarında okuyan öğrencilerin akademik özgüven ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılında Balıkesir İli kapsamında bulunan yatılı okullardaki 119 beşinci sınıf öğrencisi ile bu okullarda görev yapan 5 idareci ve 5 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma karma yöntemle gerçekleştirilmiş olup araştırmanın nicel boyutunda genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli, nitel boyutunda durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada amaçlanan ilişkileri ortaya koymak amacıyla Kalkan ve arkadaşları (2019) tarafından geliştirilen “*Akademik Özgüven Ölçeği*”, Snyder ve Arkadaşları tarafından (1997) geliştirilen ve Türkçeye uyarlama çalışması Atik ve arkadaşları (2009) tarafından gerçekleştirilen “*Çocuklarda Umut Ölçeği*” kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmanın nitel verilerinin toplanmasında kullanılmıştır. Verilerin analizleri “IBM SPSS Statistic 22” programıyla gerçekleştirilmiştir. Anket verilerinin analizinde betimsel istatistikler, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Öğrencilerin akademik özgüven düzeyleri ile umut düzeylerinin arasında pozitif yönde ilişki belirlenmiştir. Araştırma sonucunda yatılı bölge okullarından okuyan beşinci sınıfların akademik özgüven puanları ile umut puanlarında anne baba eğitim düzeyi, cinsiyet ve kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğrencilerin akademik özgüven puanları okula devam durumlarına göre gündüzlü okuyan öğrencilerin

lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir. Öğrencilerin akademik özgüven puanlarının baba eğitim durumlarına göre farklılaştığı, baba eğitim durumu lise ve üniversite düzeyinde olan öğrencilerin akademik özgüven puanlarının baba eğitim durumu ilkokul düzeyinde olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada gerçekleştirilen görüşme sonucunda idareci ve öğretmenler öğrencilerin YBO'da yaşadığı sorunların ulaşım, fiziki şartlar ve aileden uzak olma olduğunu, umut ve akademik özgüvenleri düzeylerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: YBO (Yatılı Bölge Okulu), Umut, Akademik Özgüven, İdareci, Öğretmen

ABSTRACT

The Relationship Between Hope Levels and Academic Self-Confidence Levels of Students in Regional Boarding School

Celalettin AKUŞ

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Basic Education Department

Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Berfu KIZILASLAN TUNÇER

31/01/2022, 74

The aim of this study is to examine the relationship between academic self-confidence and hope levels of students studying in regional boarding schools. The research was carried out with the participation of 119 fifth grade students in boarding schools within the scope of Balıkesir Province in the 2020-2021 academic year, as well as 5 administrators and 5 teachers working in these schools. The research was carried out with a mixed method, and the relational survey model, one of the general survey models, was used in the quantitative dimension of the research, and the case study method was used in the qualitative dimension. "Academic Self-Confidence Scale" developed by Kalkan et al. (2019) and "Hope Scale in Children" developed by Snyder et al. (1997) and adapted into Turkish by Atik et al. (2009) were used to reveal the relationships aimed in the research. In addition, the semi-structured interview form prepared by the researcher was used to collect the qualitative data of the research. The analysis of the data was carried out with the "IBM SPSS Statistic 22" program. Descriptive statistics, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Pearson Correlation Analysis was used in the analysis of the survey data. A positive correlation was determined between students' academic self-confidence and hope levels. As a result of the research, no significant difference was found in the academic self-confidence scores and hope scores of the fifth graders studying at regional boarding schools, according to the variables of parental education level, gender and number of siblings. The academic self-confidence scores of the students showed a significant

difference in favor of the daytime students according to their school attendance. It has been determined that the academic self-confidence scores of the students differ according to their father's education level, and the academic self-confidence scores of the students whose father's education level is at high school and university level are higher than those whose father's education level is at primary school level. As a result of the interviews conducted in the research, the administrators and teachers stated that the problems experienced by the students in YBO are transportation, physical conditions and being away from the family, and their hope and academic self-confidence levels are low.

Keywords: YBO (Regional Boarding School), Hope, Academic Self-Confidence, Administrator, Teacher

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	xiii
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.5. Varsayımlar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Türkiye’de Yatılı Okulların Tarihçesi ve Durumu.....	7
2.2. Dünyada Yatılı Okulların Tarihçesi ve Durumu	11
2.3. Türkiye ve dünyada Yapılan Çalışmalara Göre Yatılı Okullarda Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	12
2.4. Umut Kuramı.....	16
2.4.1 Umut Kuramının Boyutları.....	16

2.4.2. Gelişim Dönemlerine Göre Umut.....	17
2.4.3 Umut Kavramı Üzerine Çalışmalar.....	19
2.5. Akademik Özgüven	20
2.5.1 Akademik Özgüven Üzerine Çalışmalar.....	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	24
3.2 Evren, Örneklem/Katılımcılar.....	24
3.3. Veri Toplama Araçları.....	26
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu.....	26
3.3.2.Çocuklarda Umut Ölçeği (ÇUÖ).....	26
3.3.3.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	27
3.3.4.Akademik Özgüven Ölçeği (AÖÖ).....	28
3.4. Verilerin Toplanması.....	29
3.5. Verilerin Analiz Edilmesi.....	29

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut, Akademik Özgüven Düzeylerine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları.....	31
4.2. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut, Akademik Özgüven Düzeyi ve Alt Boyut Puanlarına Ait Normallik Testi Sonuçları.....	32
4.3. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeyleri ve Akademik Özgüven düzeylerinin Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması.....	34
4.3.1 Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Okula Devam Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	34
4.3.2. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	35

4.3.3. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Okula Devam Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	35
4.3.4. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	36
4.3.5. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular....	37
4.3.6. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	37
4.3.7. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	38
4.3.8. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Kardeş Sayısı Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	39
4.3.9. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	40
4.3.10 Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular.....	41
4.4. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Puanları ve Umut Puanları Arasındaki İlişkiyi İncelemek İçin Yapılan Korelasyon Analizi ile İlgili Bulgular.....	42
4.5. İdareci ve Öğretmenlerin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular.....	42

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Yatılı Okulda Okuyan Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerini Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesinde Elde Edilen Sonuçlar.....	62
5.2. Yatılı Okulda Okuyan Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerini Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesinde Elde Edilen Sonuçlar.....	64
5.3. Yatılı Okulda Okuyan Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeyleri ve Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesinde Elde Edilen Sonuçlar.....	65

5.4. Öneriler.....	66
KAYNAKÇA	68
EKLER	I
EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	I
EK 2. ÇOCUKLARDA UMUT ÖLÇEĞİ.....	II
EK 3. AKADEMİK ÖZGÜVEN ÖLÇEĞİ.....	III
EK 4. ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ.....	IV
EK 5. İDARECİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU.....	V
EK 6. ARAŞTIRMA İZİN OLURU.....	VI
ÖZGEÇMİŞ	VII

SİMGELER VE KISALTMALAR

YBO	Yatılı Bölge Okulu
BM	Birleşmiş Milletler
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
AÖÖ	Akademik Özgüven Ölçeği
ÇUÖ	Çocuklarda Umut Ölçeği
YİBO	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
EİHB	Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	YBO'ların sayısı, derslik sayısı, öğrenci ve öğretmen sayılarının yıllara göre dağılımı	10
Tablo 2	Öğrencilerin Demografik Özellikleri	25
Tablo 3	İdareci ve öğretmenlerin demografik özellikleri	25
Tablo 4	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeyleri İle Akademik Özgüven Düzeylerine Ve Alt Boyutlarına İlişkin Tamamlayıcı İstatistikler	31
Tablo 5	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut, Akademik Özgüven ve Ölçeklerin Alt Boyutlarındaki Puanlarına Ait Normallik Testi.	33
Tablo 6	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Okula Devam Durumlarına Göre Karşılaştırılması.	34
Tablo 7	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	35
Tablo 8	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Kardeş Sayılarına Göre Umut Puanlarına Ait Anova Aonuçları	36
Tablo 9	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Umut Puanlarına Ait Anova Sonuçları	36
Tablo 10	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre Umut Puanlarına Ait Anova Sonuçları	37
Tablo 11	Akademik Özgüven Puanlarının Okula Devam Durumlarına Göre Karşılaştırılması	38
Tablo 12	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	39
Tablo 13	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Kardeş Sayısına Göre Akademik Özgüven Puanlarına Ait Anova Sonuçları	39
Tablo 14	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Akademik Özgüven Puanlarına Ait Anova Sonuçları.	40
Tablo 15	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Baba	41

Eğitim Durumlarına Göre Akademik zɡuven Puanlarına Ait Anova Sonuçları

Tablo 16	Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf ğrencilerinin Umut Düzeyi İle Akademik zɡuven Puanları Arasındaki İlişkinin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	42
Tablo 17	5. Sınıf ğrencilerinin Yatılı Okulda Kalma Sebepleri Hakkında İdareci ve ğretmenlerin Görüşlerinin Dağılımı	43
Tablo 18	Yatılı Okulda Kalan 5. Sınıfı ğrencilerinin Yatılı Olmayan Okullara Göre Avantajları Hakkında İdareci ve ğretmelerin Görüşlerinin Dağılımı.	45
Tablo 19	Yatılı Okulda Kalan 5. Sınıf ğrencilerinin Yatılı Olmayan Okullara Göre Dezavantajları Hakkında İdareci ve ğretmenlerin Görüşlerinin Dağılımı	46
Tablo 20	5. Sınıf ğrencilerinin Akademik zɡuven Düzeyleri Hakkında İdareci ve ğretmenlerin Görüşlerinin Dağılımı	48
Tablo 21	5. Sınıf ğrencilerinin Akademik zɡuvenlerini Yükseltilmesi İçin İdareci ve ğretmenlerin Ortaya Koyduğu zm nerilerinin Dağılımı	49
Tablo 22	5. Sınıf ğrencilerinin Umut Düzeyleri Hakkında İdareci ve ğretmenlerin Görüşlerinin Dağılımı	51
Tablo 23	5. Sınıf ğrencilerinin Umut Düzeylerini Yükseltilmesi İçin İdareci ve ğretmenlerin Ortaya Koydukları zm nerilerinin Dağılımı	52
Tablo 24	5. Sınıf ğrencilerinin Gelecek Kaygısı Yaşayıp Yaşamadıkları Hakkında İdareci ve ğretmenlerin Görüşlerinin Dağılımı	54
Tablo 25	5. Sınıf ğrencilerinin Gelecek Kaygılarını Azaltmak İçin İdareci ve ğretmenlerin Yeterince Rehberlik Faaliyeti Yapılması Hakkındaki Görüşleri ve üzüm nerilerinin Dağılımı	56
Tablo 26	5. Sınıf ğrencilerinin Ailelerinden Yeterince Destek Alıp Almadıkları Hakkında İdareci ve Görüşlerinin Dağılımı	58
Tablo 27	5. Sınıf ğrencilerinin Ergenlik Dönemlerinin Başında Ailelerinden Ayrı Kalmasının Ne Gibi Sonuçlar Doğurduğu Hakkında İdareci ve ğretmenlerin Görüşlerinin Dağılımı	59

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Maslow'un İhtiyaçlar Piramiti	8
Şekil 2	Bebekten Yürüme Başlayan Aşamada Umudun Bilişsel Yapı Taşları (Snyder,2005)	17

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın; problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Ülkemizde eğitim- öğretime ulaşmada büyük gelişmeler yaşanmış olmasına rağmen gerek coğrafi şartlara gerek ekonomik gelişmişlik dağılımına bakıldığında birçok öğrencinin eğitim-öğretim olanaklarından eşit bir şekilde yararlanamadığı görülmektedir. Yıldız ve Karakaş (2019) yaptıkları araştırmada Türkiye'nin eğitime erişme eşitliğinde yeterli düzeye gelmediğini tespit etmişlerdir. Ayrıca çalışmada hane halkının eğitim üzerine yaptıkları harcamalarda farklı gelir durumundakilerin eğitim harcamalarında, düşük gelir grubu aleyhine farklılıkların Türkiye'de eğitim eşitsizliğini besleyen bir kaynağa dönüştüğü belirtilmiştir.

Kırsal kesimde yaşayan çocukların yaşadığı bölgelerde ulaşım, ekonomik geri kalmışlık ve özellikle günümüzde eğitimin daha çok teknolojik hale geldiğini dikkate alırsak teknolojik geri kalmışlık gibi durumların bu bölgelerde yaşayan öğrencileri şehir merkezlerindeki arkadaşlarından negatif olarak ayırdığı görülmektedir. Kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin eğitimde şehir merkezlerindeki arkadaşlarından negatif ayrılmasını ve eğitime ulaşmada yaşadığı sıkıntıları gidermek için YBO kurulmuştur. YBO'lar ülkemizde yerleşik nüfusun az ve dağınık olduğu oba, köy, kom, mezra gibi yerleşim yerlerinde zorunlu eğitim çağında olan dördüncü sınıfı tamamlamış, taşınmalı eğitim kapsamında olmayan, farklı sebeplerden dolayı okulları kapatılan ve maddi açıdan yeterli imkânlarla sahip olmayan öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerine katılmasını sağlama görevini yerine getirmektedirler. Ayrıca, kız çocuklarının okullaşma oranını arttırmak da YBO'ların hedefleri arasındadır.

Bölge eğitiminin bir sigortası olarak görülen bu okullar, bölge halkıyla iş birliği yaparak, onların ekonomik, kültürel, sosyal, sportif ve teknolojik gelişmelerini sağlama gibi farklı görevleri de üstlenmişlerdir (Eraslan, 2009). YBO eğitim uygulaması okula ulaşmadaki problemi gidermiş ancak okulların şehir merkezlerinden uzakta kurulması, öğrencilerin ailelerinden uzakta yatılı olarak eğitim almak durumunda kalmaları gerekliliğini beraberinde getirmiştir.

İnal (2009) çalışmasında genellikle öğrencilerin YBO'dan memnun oldukları ancak arada sırada kaloriferlerin yanmaması, elektriklerin kesilmesi, yemeklerin genellikle aynı çıkması, kapalı oyun alan eksikliği gibi fiziki problemlerin olduğunu belirtmiştir. Çetin (2013) yaptığı çalışmada yatılı bölge okullarında yönetimsel olarak yöneticilerin okul yönetimi hakkında yeterli bilgi ve eğitime sahip olmadıklarını, okulların fiziki imkânlarının fazla olmadığını, yöneticilerin yetkilerini kullanırken sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir.

Bunların dışında Türkiye ve dünyada yapılan birçok araştırmaya göre yatılı okullarda okuyan öğrencilerin karşılaştıkları problemler şunlardır (Koroğlu,2009; Howard,2016; Torres,2020);

- Her öğrencinin farklı kültür ve aile yapısından gelmesi,
- İlk başlarda yaşadıkları kültür şoku,
- Akranlarla yakın ilişki kurmanın zorluğu,
- Fiziki şartlar,
- Sağlık ve hijyen sorunları,
- Aile işlev bozukluğu ve ebeveyn bağlantısının kesilmesi,
- Eğitim olanaklarına ulaşım zorluğu,
- Aile ve vatan özlemi
- Okulların şehir merkezlerinden uzak olması
- Öğretmen değişiminin çok fazla olması gibi etkenler söylenebilir.

Bunların dışında yatılı bölge okullarında okuyan öğrencilerin ergenlik çağına yeni girdikleri bir dönemde ailelerinden ayrılması geleceğe dönük beklentileri ve özgüvenleri üzerinde etkili olmaktadır. Aileden ayrılıp yeni bir ortamda yaşamaya başlamanın doğurduğu sorunlar yanında, bireylerin gelişimsel olarak ergenlik dönemi içinde yer

almaları, başka bir sorun kaynağıdır. İki durumun bir arada yaşanması, ortaya çıkabilecek sorunların türünü ve yoğunluğunu etkiler. YBO'lar hakkında yapılan çalışmalarda daha çok yönetsel konular ve fiziki şartlar üzerinde durulmuş bu tür okullarda öğrenim gören öğrencilerin, kişilik hizmetleriyle ilgili ihtiyaçlarının belirlenmesine dönük çalışmalar oldukça sınırlı kalmış, bu durum çağdaş eğitim hizmetlerinin öğretim-öğrenci kişilik hizmetleri ve yönetim boyutlarıyla birlikte açıklanmasını zorlaştırmıştır. Öğrencilere dönük düzenlenecek geliştirici, önleyici, problem çözücü kapsamlı gelişimsel hizmetlerin planlanabilmesi ve sunulabilmesi için, öncelikle akademik başarı ile ilişkili değişkenlerin belirlenmesi gerekmektedir (Aydın, 2015).

Öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen önemli unsurlardan ikisi umut ve akademik özgüvendir. Yılmaz (2017) yaptığı çalışmada öğrencilerin umut düzeyleri ile yaşam doyumları ve umut düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Kaya (2007) yatılı okulda okuyan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada umut ile dayanıklılık arasında olumlu bir ilişkinin olduğunu tespit etmiştir, Merkas vd. (2011) ise umudu yüksek olan öğrencilerin öz saygılarının yüksek olduğunu, yaşamından memnun olduklarını ve yüksek düzeyde aile uyumu gösterdiklerini belirtmişlerdir. Tomas vd. (2020) ortaöğretimde akademik başarıda öz yeterlilik, umut ve bağlılığın etkileri araştırmasında umut ve özgüvenin önemli etkileri olduğu, derse katılımın ise akademik başarının en iyi yordayıcısı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca araştırmalarda akademik özgüven ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki ortaya konulmuştur (Usta, 2017). Akademik özgüvende meydana gelen bir artış, öğrencinin düşünme yeteneğini, umut ve cesaret gibi pozitif duygularını geliştirmekte bunun sonucu olarak akademik özgüven, akademik başarıyı etkilemektedir (Kalkan, 2019)

Yatılı Bölge Okullarında okuyan öğrencilerin fiziki imkânlar, yönetsel çalışmalar ve finansman sorunları dışında geleceğe dönük beklentilerinin, akademik özgüvenlerinin ve umut düzeylerinin derinlemesine ele alınması gerekmektedir. Bu çerçeveden hareketle bu araştırmanın amacı yatılı bölge okullarında okuyan öğrencilerin umut düzeyleri ile akademik özgüven düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı YBO (Yatılı Bölge Okulu)'da okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeyleri ile akademik özgüven durumları arasındaki ilişkiyi incelemektir

1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları

Yatılı bölge okullarından okuyan öğrencilerin umut düzeyleri ve akademik özgüven düzeylerinin belirlenmesi amacıyla aşağıdaki alt amaçlara ulaşılması hedeflenmiştir.

1. Yatılı bölge okulunda okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeyleri ve akademik özgüven düzeyleri ne düzeydedir?
2. Yatılı bölge okulunda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin umut düzeyleri cinsiyet, aile eğitim durumu, kardeş sayısı ve okula devam durumu değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Yatılı bölge okulunda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeyleri cinsiyet, aile eğitim durumu, kardeş sayısı ve okula devam durumu değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
4. Yatılı bölge okulunda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeyleri ile umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Yatılı bölge okulunda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeyleri ile umut düzeyleri hakkında yatılı okulda görev yapan idareci ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Daha önce Türkiye ve dünyada yapılan çalışmalarda yatılı okuyan veya okumayan öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen birçok unsurdan bahsedilmiştir. Bunlardan ikisi öğrencilerin umut düzeyleri ve akademik özgüveni düzeyleridir. Umud bireylerin kendilerini, arzu edilen hedeflere giden yolları üretme, bu yolları harekete geçirme ve sürekli kullanma yeteneğine sahip olarak gördükleri, hedefe yönelik bir düşünce türüdür (Snyder, 2002).

Gelecekte iş bulabilmenin zorlaştığı, rekabetin, eğitim hayatlarında öğrencilerin üzerindeki baskının ve bireylerin yaşamdan beklentilerinin çeşitliliğinin arttığı bu dönemde okulda öğrencilere umudun öğretilmesi çok önemli hale gelmiştir. Çünkü umutlarını kaybeden bireyler kendilerine güvenlerini kaybederler, gerçekçi hedefler oluşturamazlar ve hedeflere ulaşmada yeni yollar bulamazlar. Umut düzeyi yüksek bireyler ise amaçlar oluşturur, bu amaçlara ulaşmak için gerçekçi planlar yapar ve yeteneklerine güvenirler ayrıca kendilerini daha iyi tanır, iç ve dış motivasyon kaynaklarını etkin olarak kullanır; böylece amaca ulaşma süreci boyunca eylemlerini sürdürürler (Moulden ve Marshall, 2005).

Akademik özgüven bireyin kendisinin hazır bulunuşluk düzeyini de dikkatte alarak bir öğrenme alanında başarılı olup olamayacağını farkında olması olarak tanımlanmaktadır (Senemoğlu,2009). Akademik özgüven okullarda öğrencilere kazandırılması gereken önemli özelliklerden biridir. Bloom'un tam öğrenme modelinde belirtildiği gibi duyuşsal giriş özellikleri içerisinde başarıyı belirlemede en etkin faktörlerden biri akademik özgüvendir. Akademik özgüveni yükselen öğrencilerin beraberinde başarıları da yükselecektir. Bireyin akademik özgüvenleri başarıyı etkilediği gibi elde ettiği başarıları, aile bütünlüğü, aile desteği, zekâsı, yetenekleri ve ilgileri de akademik özgüvenlerini ile doğrudan ilgilidir (Kalkan vd,2019). Bu sebeple okullarda okul aile işbirliğinin artması, öğrencilere kendilerini tanıyabileceği ortamların oluşturulması ve başarıyı tadabilecekleri aşamalı bir öğretim yönteminin oluşturulması önemli hale gelmektedir.

Öğrencilerin umut düzeylerinin ve akademik özgüvenlerinin belirlenmesi YBO'ların mevcut durumunun ortaya çıkarılması açısından büyük önem taşımaktadır. Ortaya konacak duruma göre YBO'larda öğrencilerin umut ve akademik özgüven düzeylerini arttıracak öneriler geliştirilmesi ve Yatılı Bölge Okullarındaki yönetim, rehberlik ve akademik çalışmalarına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma 2020-2021 Eğitim Öğretim yılında Balıkesir ili ilçelerinde bulunan YBO'larda (Yatılı Bölge Okulu) okuyan 5. Sınıf öğrencileri ve YBO'larda görev yapan idareci ve öğretmenleri ile sınırlıdır.
- Bu çalışma, ölçeklerden elde edilen veriler ile görüşme formunda yer alan sorulara verilen cevaplarla sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

- Araştırmaya katılacak idareci, öğretmen ve öğrencilerin veri toplama araçlarını içtenlikle ve samimi bir şekilde cevapladığı varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan idareci ve öğretmenler umut ve akademik özgüven kavramlarını değerlendirebilecek yeterli bilgi ve deneyime sahiptir.

1.6. Tanımlar

- **YBO (Yatılı Bölge Okulu):** Okulu bulunmayan veya öğrenci yetersizliği nedeniyle okulu kapatılan yerleşim birimlerindeki öğrenciler ile birleştirilmiş sınıfları bulunan ilkokullarda 4. sınıfı tamamlayan ve taşınmalı eğitim kapsamına alınamayan mecburi ilköğretim çağındaki öğrencilerin devam ettiği okul.

<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.19942&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=okul%20%C3%B6ncesi>

- **Umut:** Bireylerin kendilerini, arzu edilen hedeflere giden yolları üretme, bu yolları harekete geçirme ve sürekli kullanma yeteneğine sahip olarak gördükleri, hedefe yönelik bir düşünce türüdür (Snyder, 2002)
- **Akademik Özgüven:** 'Öğrencinin öğrenme geçmişine dayalı olarak herhangi bir bilgi birimini öğrenip öğrenemeyeceğine ilişkin kendini algılayış tarzı' olarak tanımlanabilmektedir (Senemoğlu, 1997).

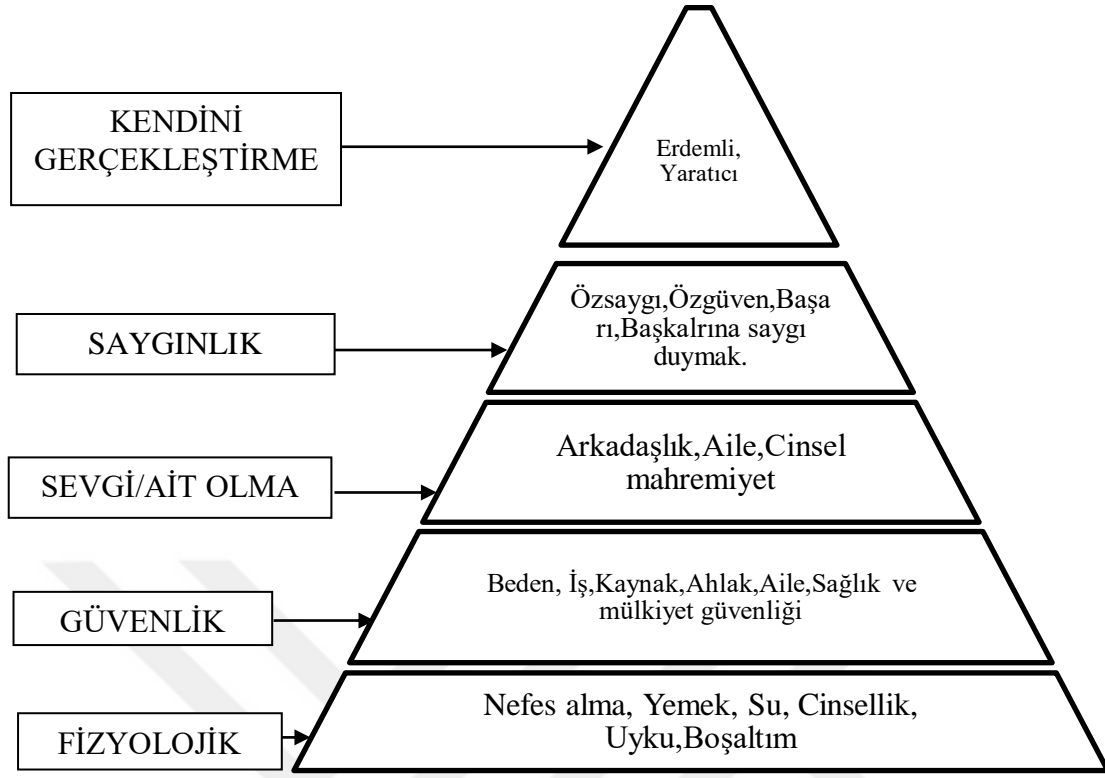
İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu bölümde Türkiye’de ve dünyada yatılı okulların tarihçesi ve durumu, yatılı okullarda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri, umut kavramı üzerinde yapılan çalışmalar ve umut kuramı, gelişim dönemlerine göre umut, akademik özgüven kavramı ve akademik özgüven üzerine yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

2.1. Türkiye’de Yatılı Okulların Tarihçesi ve Durumu

Dünya genelinde birçok ülkede eğitim sisteminin amacı gelecek beklentisi yüksek, katılımcı, şimdikiyle asla yetinmeyen geniş dünya görüşüne sahip, yaratıcı ve kendini gerçekleştiren bireyler yetiştirmektir. Ancak böyle bireyler yetiştirmek için bireyin gerekli ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Bireyin ihtiyaçları aile durumu, kültür, yaş, buldukları çevre ve yaşam koşullarına göre değişiklikler gösterebilmektedir. Bu sebeple eğitim ortamları düzenlenirken bireyin ihtiyaçları ve beklentileri göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir. Bu bağlamda Maslow bireyin ihtiyaçlarını belirli bir düzen içerisinde olması gerektiğini savunmuş ve ihtiyaçları bir piramit şeklinde düzenlemiştir.

Şekil 1. Maslow'un ihtiyaçlar piramidi (Maslow, 1943)

Maslow (1943) alt basamaktaki bir ihtiyacın belirli bir oranda karşılanması durumunda bir üst basamağa geçilebileceğini, kişinin kendini gerçekleştirebilmesi için bütün ihtiyaçların belirli bir oranda karşılanması gerektiğini savunmuştur. Bireyin kendini gerçekleştirmesi için gerekli ihtiyaçlar eğitimle sağlanabilir.

Eğitim hakkı, çocuğun en önemli temel haklarından biridir. Eğitim olmadan insanlar üretken biçimde çalışamazlar, özgüven kazanamazlar, geleceğe dair beklentileri düşer, kendilerini güvende hissetmezler. Temel hak olan eğitim kapsayıcı, çoğulcu ve farklılıklara saygı duyan, toplumsal ve siyasal hayatta etkin katılımçılık sağlayabilen, demokratik ve müreffeh bir toplumu amaçlayan bir eğitim, temel hak ve özgürlüklerini bilen ve bunları içselleştiren, başkalarının da hakkını en az kendi hakları kadar kutsal sayan kişilerin varlığı ile mümkündür (Akyeşilmen, 2014).

Bireylerin eğitim hakkına sahip olması ve eğitime kolaylıkla ulaşabilmesi geçmişten günümüze en önemli konular arasında yar almış bunun için dünya genelinde uluslararası birçok örgüt kurulmuş ve önemli kararlar almışlardır. Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi (EİHB,1948, Madde 26) başta olmak üzere BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Anlaşması (-1996, Madde 13-14), BM Çocuk Hakları Anlaşması, (1989,

28-29), Eğitimde Ayrımcılıkla Mücadele Sözleşmesi (1960), Avrupa Temel Hak ve Özgürlükler Sözleşmesi (1 Nolu Ek protokol, 1952, 2) ile başlıca tüm insan hakları belgeleri eğitimi bir insan hakkı olarak tanımlamaktadır. Avrupa insan hakları sözleşmesinde eğitim hakkına “Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, anne ve babaların çocuklarına, kendi dini ve felsefi inançlarına uygun olan eğitim ve öğretim verilmesinin isteme haklarına saygı gösterir” şeklinde yer verilmiştir.

Eğitim olanaklarına ulaşamayan bireylere tüm bu ulusal ve uluslararası sözleşmelerde geçen eğitim hakkını sağlamak için yatılı okullar kurulmuştur. Türk eğitim tarihinde yatılı okulların tarihi çok eskilere dayandırılabilir. Günümüz yatılı okulların ilk örnekleri medreselerdir denilebilir. Medreselerde görülen bu eğitim modeli günümüze birçok değişime uğrayarak gelmiştir (Ayçin, 2009). Türkiye’de yatılı okullar kurtuluş savaşı sonrası genç Türkiye’nin ilk yıllarında kurulmaya başlanmıştır. Atatürk’ün 1 Mart 1923 tarihinde TBMM’de Türkiye’de yatılı okullar ihtiyaç duyulduğunu dile getirmesi üzerine ilk olarak bütçeleri yeterli olan illerde 1923-1933 yılları arasında yatılı okullar kurulmuş, daha sonra 1933-1938 yılları arasında bucak ilçe merkezlerinde 1940 yıllara gelindiğinde ise merkezi köylerde yatılı okullar açılmaya başlanmıştır (Aralpcan,1998). 26 Mart 1926 tarihinde 789 maarif teşkilatına dair kanun çıkarılmıştır. Bu kanuna göre ilköğretim okulları şu şekilde planlanmıştır;

- a) Şehir ve kasaba gündüzlü
- b) Şehir ve Kasaba yatılı
- c) Köy gündüz Mektepleri
- d) Köy Yatı Mektepleri

Yapılan bu düzenleme köylerde öğrencilerin azlığı ve ulaşım zorluğu nedenleriyle yeterli katkıyı sağlayamamıştır. Bunun üzerine 1942 yılında 4274 sayılı kanunla köy yatı okulları köy bölge okullarına dönüştürülmüş, 1952 yılında çıkarılan kanunla köy enstitüleri ile öğretmen okulları birleştirilmiştir. 1961 yılında 222 sayılı çıkan kanunla ilköğretimin 8 yıla çıkarılmasına ve temel eğitim olmasına karar verilmiştir. Temel eğitim modeli 1971-

1972 yıllarında 16 yatılı bölge okulunda ve 2 ilkokulda denemek üzere uygulamaya konulmuş, sonuçlar başarılı bulunması üzerine 1976 yılına kadar bu model uygulamada kalmıştır. 1983 yılında yapılan kanunla Temel Eğitim Okulu yerine ilköğretim okulu ve temel eğitim yatılı bölge okulu yerine yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO) denilmiş ve bu tarihten itibaren yatılı bölge okullarının sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır (Gündüz,2006). 1997-1998 yılında zorunlu eğitimin 8 yıla, 2012-2013 zorunlu eğitimin 12 yıla çıkmasıyla birlikte bu okulların adı (YBO) Yatılı Bölge Okulu olarak değiştirilmiştir. Tablo 1, on iki yıllık zorunlu eğitime geçilmesinden sonra YBO'ların durumlarını göstermektedir.

Tablo 1

YBO'ların Sayısı, derslik Sayısı, öğrenci ve öğretmen sayılarının yıllara göre dağılımı.

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik Sayısı
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	
2012-2013	468	86,540	85,314	171,854	7,208	4,226	11,434	7,784
2013-2014	429	78,178	80,875	159,053	5,712	3,226	8,938	7,491
2014-2015	387	60,606	56,699	117,305	4,925	2,955	7,880	6,470
2015-2016	341	48,784	45,671	94,455	4,390	2,762	7,152	5,706
2016-2017	325	46,498	43,481	89,979	3,483	2,239	5,722	5,474
2017-2018	312	40,929	37,333	78,262	3,318	2,233	5,551	5,304
2018-2019	304	36,999	33,438	70,437	3,238	2,375	5,613	5,057
2019-2020	302	34,222	31,415	65,637	3,256	2,501	5,757	4,861

Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020/2021 (<http://sgb.meb.gov.tr>)

Tablo 1'de görüldüğü gibi 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren okul, öğrenci ve derslik sayılarında düzenli olarak azalış olmuştur. Okul sayılarında ve öğrenci sayılarında azalış söz konusuysen öğretmen sayılarında 2016-2017 yıllarından itibaren ciddi bir oranda azalış olmamış aksine 2018-2019 yılından itibaren öğretmen sayılarında bir artış yaşanmıştır (MEB, 2021)

2.2. Dünyada Yatılı Okulların Tarihçesi ve Durumu

Dünyada yatılı okul uygulamaları her toplumda ve kültürde kendini farklı bir şekilde ortaya koymaktadır. Örneğin bazı toplumlarda okulların kuruluş amaçları misyonerlik, saygınlık kazanma, statü kazanma, kraliyet ya da elit ailelerin çocuklarının okutulması şeklinde değişkenlik göstermektedir. Çocukları, özellikle erkek çocukları, birlikte öğrenebilmeleri için diğer ailelere veya okullara gönderme uygulaması çok uzun süredir devam etmektedir. Avrupa'da yatılı okullar ilk başlarda din eğitimi amacıyla kurulmuştur. Örneğin manastır okulu olarak kurulmuş olan King School, Canterbury dünyanın en eski yatılı okulu olarak kabul edilir. İngiltere'de yatılı okullar orta çağda soylu ailelerin erkek çocuklarının eğitim alması için din adamlarının bulunduğu manastırlara gönderilmesi ile başlamış, 19. yy'a kadar nerdeyse din adamlarının tekelinde devam etmiştir. Daha sonraki süreçte bu kurumlar kendilerini güncel hayata göre güncelleyerek bugüne kadar gelmişlerdir. İngiltere'nin imparatorluk zamanında bu okulların tanınırlığı artmış sömürge bölgelerinden sömürge yöneticileri ve sömürge bölgelerinden seçilmiş birçok öğrenci bu okullarda öğrenim görmüşlerdir. 1998 yılından itibaren birleşik krallıkta 772 özel sektör yatılı okulu mevcut olup bu okullarda yüz binden fazla öğrenci eğitim görmektedirler (Duffell,2000)

Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk kurulan yatılı okullar daha çok kilise ve cemaat temelli okullardır (Jordan,2004). Yatılı okullara yerleştirme Maryland'deki İsa derneğinden Andrew White adlı rahibin Kızılderilileri medenileştirmeye ve cehaletlerini gidermeye çalıştığı 1634 yılına kadar gitmektedir (Foly, 1883 akt, Torres De Leon, 2020). Brezilya'da ilk yatılı okullar 19. yüzyılda ortaya çıkmış, 19. yy. sonlarına doğru ekonomik refah arttıkça bu okulların sayısı artmıştır. Brezilya'da yatılı okullar varlıklı ailelere yönelik kurulmuşlar, çünkü bu okullar sosyal ayırım veya sosyal farklılaşma alını olarak görülmüşlerdir (Conceição,2016).

Çin'de küçük yaştan itibaren çocuklar yatılı okullara gönderilmektedir ve yatılı okulların çoğu kırsal kesimlerde yer almaktadır (Zhao, 2007). Rusya'da ise çok eskiden beri yatılı okullar mevcuttur. Sovyetler Birliği zamanında bu okullar bazı özel alanlarda eğitim verilmesi amacıyla ve üniversitelerin alt birimleri gibi işlev görecektir şekilde kurulmuştur. Daha sonraki yıllarda bu okulların sayısı giderek azalmış olmasına rağmen

bazı kırsal kesimlerde halen devam etmektedir. Sovyetler Birliği ülkelerinde bu okullar toplumların yapısına göre değişiklikler göstermiştir (Roberts, 1966)

2.3. Türkiye ve Dünyada Yapılan Çalışmalara Göre Yatılı Okullarda Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

YBO'larda çalışan öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki gözlemleri dikkate alındığında Gündüz (2006) öğretmenlerin algılarına göre YİBO öğrencilerinde aile özlemi, isteksizlik ve sinirlilik gibi duyuşsal özelliklere sıkça rastlanmakta olduğunu belirtmiştir.

Koroğlu (2009), Yatılı Bölge Okullarında yaşanan sorunlara ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini incelenmiştir. Araştırmada yönetici ve öğretmenler fiziki alt yapı, finansman, eğitim-öğretim, öğrenci ve personel boyutlarına ilişkin problemlerin olduğunu belirtmişlerdir. Fiziki alt yapıdaki problemler okuldan okula farklılık göstermiştir. Araştırmanın eğitim-öğretim boyutundaki problemler öğrencilerin derslere karşı büyük oranda isteksizliği, öğrencilerin birçoğunun birleştirilmiş sınıflardan gelmesinden dolayı hazır bulunuşluk düzeylerinin düşük olması şeklinde belirtilmiştir. Araştırmada yönetici ve öğretmenlere göre, öğrenci boyutundaki problemler; ailelerinden zamansız ayrılmalarının yeterli temizlik anlayışını kazanamamaları, ailelerin öğrencilere karşı ilgisizliği ve gelecek beklentilerinin düşük olması, okulda rehber öğretmenin bulunmaması, öğrencilerin ailelerinden ayrı kalmasıdır. Araştırmada çözüm önerileri olarak yatakhanelerde oda sistemine geçilmesi, yeterli sağlık personelinin bulundurulması, personel için lojmanların sayısının artırılması, okulların hijyen ve temizliği için personel sayısının artırılması ve öğrencilerin düzenli olarak banyo yapmalarının saylanması, okullarda çalışan yönetici, öğretmen ve personelin ücretlerinin artırılması, okul, veli ve çevre işbirliğini artırılması ve düzenli hale getirilmesi gibi öneriler getirilmiştir.

İnal (2009) okul yaşam kalitesi yüksek ve düşük olan öğretmen ve öğrencilerin yatılı okullar hakkında görüşlerini araştırmıştır. Okul yaşam kalitesi düşük ve yüksek olan öğretmenlerin ortak görüşüne göre yatılı okullarda karşılaşılan problemler; okul aile işbirliğinin yetersiz olması ve velilerin ilgisizliği, rehberlik faaliyetlerinin olmaması ya da yetersiz olması, yatılı okullarda çalışan öğretmenlerin bu okullar hakkında yeterli hazırlığının olmaması, öğrencilerde özgüven eksikliği, öğrenmeye karşı isteksizlik,

öğrencilerin kendilerini ifade edememeleridir. Okul yaşam kalitesi yüksek ve yaşam kalitesi düşük olan öğretmenlerin yatılı okullarda karşılaşılan problemlerde farklılaştıkları noktalar; okulun fiziksel alt yapısının yetersizliği, çok amaçlı salon, spor vb. alanların yetersizliği, sosyal etkinlikleri azlığıdır. Araştırmada yaşam kalitesi yüksek ve düşük olan öğrencilerin ortak görüşüne göre yatılı okullarda karşılaşılan problemler; aile özleminin ilk yıllarda oldukça fazla olması, akran zorbalığının yaşanması, yatakhane ve yemekhanelerin ısınma ve temizlik yetersizliği, rehber öğretmen eksikliğidir. Ayrıca araştırmada yatılı okulda karşılaşılan sorunlar hakkında; YBO'lar öğretmen ve öğrencilerin fiziksel beklentilerine, problemlere hızlı müdahalede bulunma cevap verecek şekilde düzenlenmeli, rehberlik hizmetlerinin yeterliliği artırılmalı, okul aile iş birliği artırılmalı ve okullara sosyal alanlar yapılmalı şekilde çözüm önerileri getirilmiştir.

Schaverien (2011) erken yaşta yatılı okullara gönderilen bireyler üzerinde yaptığı çalışma neticesinde *yatılı okul sendromu* kavramını ortaya çıkarmıştır. Schaverien'nin kendi kliniğinde yatılı okullarda erken yaşta kalmaya başlayan yetişkinler üzerinde yaptığı çalışmalarda cinsel istismar, akran zorbalığı gibi sorunlarla karşılaşmıştır. Yatılı Okul Sendromunda birey erken yaşta okula gönderilmesi sonucu birincil bağılıklarının ani ve çoğu zaman geri dönülemez kaybının acısı çeker, çoğu personel ve diğer çocuklar tarafından cinsel istismara ya da zorbalığa uğrarlar ve yeni bağlanma figürleri güvensiz hale gelir. Birey sisteme uyum sağlamak için koruyucu bir tutum sergiler ve kişinin gerçek kimliği gizli kalır. Bu durum kişinin yakın ilişkilerini bozabilir. Normal gelişimde çocuk geliştikçe aile uyum sağlar ancak yatılı okulda çocuk için esnek olmayan bir sisteme uyum sağlama zorunluluğudur. Başlangıçta savunmasız olan çocuğun kendini özerkliğe yönelik daha fazla hakareten kurtarmak için edindiği bu zırhlanmayı Schaverien *yatılı okul sendromu* olarak tanımlamıştır.

Demirel (2013) YBO'larda yaşanan sorunları toplumun okula bakış açısı, okul paydaşlarının sorunları, ekonomik sorunlar ve okulların fiziksel koşulları, öğretmen yetersizliği, kız çocuklarının bu okullarda devam etmesi, akran baskısı olarak belirtmiştir. Yatılı okullarda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerini ortaya koymuştur. Yönetici ve öğretmenler YBO'da çalışmanın yorucu ve yıpratıcı olduğunu ve kendilerine ve ailelerine yeterli vakit ayıramadıklarını, öğrenciler ve veliler ise YBO'ya zorunlu oldukları için geldiklerini

belirtmişlerdir. Yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere göre YBO'larda okulların şehirlerden uzak olması, okulun fiziksel eksiklerinin olması, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirecek sosyal aktivitelerin az olması, rehberlik hizmetinin eksik olması, sağlık personelinin olmaması gibi problemler vardır. Araştırmada çözüm önerileri olarak öğretmenlerin nöbetlerinin düzenlenmesi, okul veli işbirliğini artırılması, bulaşıcı hastalıkların önlenmesine yönelik ek personel bulundurulması, öğrenciler yatılı okula gelmeden yatılı okul hakkında bilgilendirilmesi, rehberlik hizmetleri artırılması, teknolojik alt yapı güçlendirilmesi, sosyal etkinlikler ve sosyal alanların artırılması gibi öneriler getirilmiştir.

Yılmaz (2014) Yatılı Bölge Ortaokullarının işleyişi hakkında öğrenci görüşlerini el almıştır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre yatılı okulda öğretmenlerin, yaşam alanlarının ve sosyal sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında daha olumlu görüşlere sahiptir. Araştırmada sınıf seviyelerine göre okulun işleyişi hakkında anlamlı bir farklılaşmanın görüldüğü ve sınıf seviyesi arttıkça okulun işleyişi hakkında olumsuz bakışın olduğu belirtilmiştir. Araştırmanın neticesinde öğrenci görüşlerine göre yatılı okulda karşılaşılan sorunlar; idareci ve öğretmenlerin öğrencilere eşit davranmaması, temizlik ve hijyenin yetersiz olması, öğrenciler arasından şiddet olaylarının yaşanması, il ve ilçe merkezlerine ulaşım zorluğudur. Araştırmada getirilen çözüm önerileri ise; yönetici ve öğretmenlerin öğrencilerin durumlarını göz önünde bulundurarak yaklaşım göstermeleri, sınavlara destek amacıyla yapılan kursların tüm eğitim kademelerine yönelik yapılması, okulda belirli aralıklarla sosyal faaliyetlerinin yapılması, okulda şiddet olaylarının yaşanmaması için öğrencilerin belirli etkinliklere dahil edilmesi, öğrencilerin evlerine ulaşımını sağlamak için servis hizmeti konulması şeklindedir.

Erpolat (2015) Yatılı Bölge Okullarının durumlarını yönetici ve öğretmen algılarına göre değerlendirmiştir. Yönetici ve öğretmenler fiziki alt yapı, finansman ve personel durumlarına ilişkin sorunlarla daha az karşılaştıkları eğitim boyutunda ise diğer boyutlara göre daha fazla sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada yönetici ve öğretmen görüşlerine karşılaşılan problemler; okula yeni başlayan öğrencilerin günlük temizlik bakımlarını yapamaması, öğrencilerin akran zorbalığı yaşamaması, okul rehberlik hizmetlerinin yetersiz olması ve sağlık personelinin bulunmamasıdır. Araştırmada getirilen çözüm önerileri ise; okulun fiziki alt yapılarının iyileştirilmeli, okul temizliğine dikkat

edilmeli, ailelere okulda misafirhaneler yapılması, rehber öğretmenin sayısı arttırılmalı, okulun kitap ihtiyacını gidermek için sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğine gidilmeli şeklindedir.

Howard'a göre (2016) yatılı okullarda karşılaşılan problemler; yeni kültürlerle karşılaşmada yaşanan şok, terk edilme ve yalnızlık duygularıyla başa çıkamama, kurallarla sınırları belirlenmiş bir ortama girme, öz bakım ihtiyaçlarını kendi başına düzenleme zorunluluğudur. Çalışmada ailelerin çocuklarıyla yatılılık hakkında önceden hazırlık yapmaları, daha önce yatılı kalmış büyük çocuklardan ve akranlardan yatılılık hakkında bilgi alınması, çocukların gittikleri yatılı okullarda uyum sağlayabileceği yetişkin ve akranların bulunması, okul personelinin öğrenciyi rahatlatıcı bir ortam sunması, aile bağlarının güçlü tutulması şeklinde çözüm önerileri getirilmiştir.

Çangır'ın (2019) çalışmasında Yatılı Bölge Ortaokullarının sorunları ve çözüm önerilerini yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini dikkate alarak ele almıştır. Araştırmada fiziki alt yapıya ilişkin sorunlarda cinsiyet, görev türü ve yaş durumlarına göre, finans boyutunda medeni durumları ve öğretmenlik deneyimlerine göre anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Araştırmada yapılan çalışma ışığında araştırmacı yatılı okullardaki sorunlara getirdiği çözüm önerileri; şehir merkezlerinden uzak olan yatılı okullarda öğrencilerin evlerine kolay ulaşımını sağlamak için hafta sonları ve hafta başları servis konulması, kütüphane, revir gibi benzeri yaşam alanları donanım olarak iyileştirilmesi, yaşı küçük öğrencilerin taşınmalı kapsamına alınması, okullarda yardımcı personelin sayısı arttırılması, rehber öğretmen sayısı arttırılması, öğrenci velilerin kalabileceği misafirhaneler yapılması, öğrencilere ödenen harçlıkların miktarı arttırılması, yatılı okullarda çalışacak olan öğretmenlere okullar hakkında oryantasyon çalışması yapılması, yöneticilere okulların iş ve işleyişini hakkında hizmet içi eğitim verilmesi şeklindedir.

Yatılı okullar üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde ülkemizde genellikle yatılı okulların fiziki alt yapıları, finansman durumları, personel durumları, yönetici ve öğretmenlerin sorunları ve bunlara yönelik çözüm önerileri ele alınmıştır. Yabancı kaynaklarda ise genellikle öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar ve bu zorlukların yarattığı psikolojik sonuçlar ele alınmıştır.

2.4. Umut Kuramı

Umudu bilişsel bir bakış açısıyla inceleyen Snyder (2002) umudu bireylerin kendilerini, arzu edilen hedeflere giden yolları üretme, bu yolları harekete geçirme ve sürekli kullanma yeteneğine sahip olarak gördükleri, hedefe yönelik bir düşünce türüdür şeklinde ifade etmiştir. Snyder umut kuramını bu üç boyut üzerine temellendirmiştir.

2.4.1. Umut Kuramının Boyutları:

Hedef Belirleme:

Hedefler zihnimizde görsel imgeler veya sözel ifadeler olabilir. Hedefler zamansal açıdan kısa (anlık) da olabilir uzun süreli de olabilir, aynı zamanda hedefler belirlenme seviyelerine göre değişiklik gösterebilir. Belirsiz hedeflere ulaşmada yollar bulmaya ve ulaşmada motivasyona sahip olmak zordur. Hedefler yaşam hakkında sürekli bilinçli düşünmeyi garanti etmek için yeterli düzeyde olmalıdır. İki tür hedef türü vardır olumlu bir durum sonrası hedef ve olumsuz durumu önlemeye yönelik hedef.

Düşünme Yolları:

Hedefler kurarız ancak onlara ulaşmada gerekli araçlar olmadan gereksiz kalır. Bundan dolayı insanlar hedeflere ulaşmada kullanışlı yollar üretme peşinde olurlar. Yüksek umutlu kişiler düşük umutlu kişilere göre ürettikleri bu yollarda daha yüksek bir güven duygusu geliştirirler ve hedefe giden yolda kesin ve kararlıdırlar.

Belirli Amaçların Peşinden Gitme Motivasyonu:

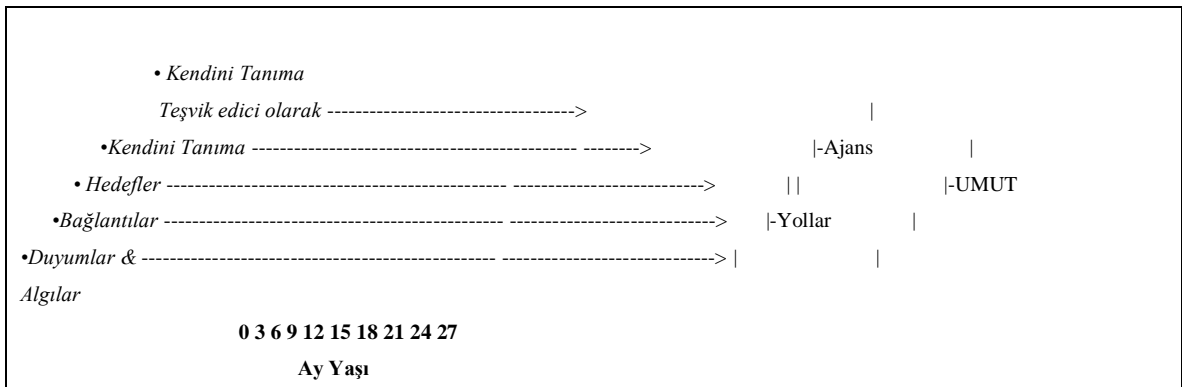
Umut kuramında kişiyi motive eden bir bileşendir. Hedefe giderken bir yol bulma ve bu yolda devam etmek için zihinsel bir enerjiyi içerir. Yüksek umutlu kişiler düşük umutlu kişilere göre engellerle karşılaşsa bile buldukları yolda devam etme konusunda daha fazla motivedirler. Yüksek umutlu kişi hedefe koşma süresi boyunca akıcı olan yinelemeli yola ve yapıcı düşünceye sahipken, düşük umutlu kişiler hedefe yolundan daha çok durağan, yavaş yavaş olan yinelemeli yola ve yapıcı düşünceye sahip olmalıdır.

2.4.2. Gelişim Dönemlerine Göre Umut

Tarhan ve Bacanlı (2016) öğrencilerin umut kavramını sınıf seviyelerine göre nasıl tanımladıklarını araştırmıştır. Araştırmaya göre 4.sınıf öğrencileri bilgisayar, bisiklet isteme ve arkadaşının iyileşmesi dua etme gibi somut dışa bağımlı ifade ederlerken 8. Sınıf öğrencileri ise umudu tanımlarken daha soyut kavramlara yer vermişlerdir. 10 ve 11.sınıf öğrencileri daha çok üniversite sınavında başarılı olma ve aileye destek olma şeklinde ifade etmişler, üniversite öğrencileri ise umudu insanın varlığı, hayatın anlamı gibi üst düzey düşüncelerle birleştirmişlerdir. Snyder (2005) umudun temelinin iki yaşında atıldığını, sonraki süreçte bazı derin stres faktörlerinden yoksun olsa da umut düzeylerinin sabit kalması gerektiğini belirtmiştir.

Bebeklik Dönemi Umut Kavramı (0-2 yaş):

Çocukla umut her zaman el ele gider. Yeni yürümeye başlayan çocuklar nispeten umutlu düşüncelere sahiptir ancak öz bildirim ölçümlerine doğru şekilde yanıt veremezler. Çünkü kendileri ile ilgili sorulara cevap vermeleri için gerekli dil becerilerini ancak ikinci sınıftan itibaren kazanırlar. Doğumdan 12 aylık olana kadar duyguların tanımlanması ve algılama, olaylar arası bağ kurma, amaçlar belirleme aşamalı olarak gelişmektedir 12. aydan sonra bebeğin kendini tanıma süreci 24. aya kadar sürer ve 30. ayın sonunda hedef belirleme, hedefi elde etmeyi isteme, hedefe ulaşmak için kendisindeki gücün farkına varma olgunlaşır (Snyder, 2005).

Şekil 2. Bebekten yürümeye başlayan aşamada umudun bilişsel yapı taşları (Snyder, 2005).

Şekil 2'de gösterildiği gibi, düşünme yolları, dış uyaranların algısal olarak tanınmasını, olaylar arasındaki zamansal bağlantıların edinilmesini ve hedeflerin oluşturulmasını içerir. Bir süre sonra geçici olarak edinilen faillik düşüncesi, eylemlerin kaynağı olarak benliğin tanınması ve hedeflerin oluşumu ile birlikte çocuğun kendisini tanımasını yansıtır. Bir araya getirildiğinde, bu hedefe yönelik yollar ve aracı düşünceler, bu modelde umudu tanımlar. Yeni yürümeye başlayan çocuklar 21. ay civarında olayları gerçekleştirenlerin kendileri olduklarının farkına varırlar (Snyder, 2005).

Okul Öncesi Dönemde Umut Kavramı (3-6 yaş):

Bu dönem dil becerilerinin geliştiği dönemdir. Hedef belirleme ve hedefe ulaşma yollarını belirlemede dil becerileri kullanılır. Bu dönemde çocukların umutları dil ile inşa edilir (Snyder, 2003). Bu dönemde çocuklarda umudun gelişmesi için fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarının çok önemlidir. Yüksek umut düzeyi çocukların yeterli destek gördükleri çevrede gelişmektedir (Snyder, 2002)

Okul Döneminde Umut Kavramı (7-12 yaş):

Bu dönemde çocukların zihinsel kapasiteleri de artar. Bu artış hedef temelli düşünce yapısı üzerinde olumlu bir etki yapar; öyle ki çocuklar net bir biçimde hedefleri ve hedefleri izlenecek yolları hayal edebilirler (Erş,2017). Bu dönemde çocuklar amaçlarına ulaşmak için başarısızlıktan ziyade başarıya odaklanırlar, yaşamları için birçok amaç geliştirirler ve bu amaçlara ulaşmak için problem çözme yeteneğine sahiptirler (Snyder, 2002)

Ergenlik Döneminde Umut Kavramı (13-18 yaş):

Umut düzeyi yüksek olan ergenler umut kavramını mutluluk, iyimserlik, düşünmek, farkında olmak, hedef belirlemek, çalışma başarma isteği, kararlı olmak, sınıf geçmek, iyi bir iş sahibi olmak şeklinde tanımlamışlardır (Tarhan ve Bacanlı, 2016). Ergenlerin kendisi ve gelecek hakkındaki görüşleri hakkındaki bulgular, umut dolu

düşünce yapısının beceri, öz saygı ve kendine değer verme ile pozitif, depresyon belirtileri ile negatif bir ilişki içerisinde olduklarını ortaya koyduğunu belirtmiştir (Ers, 2017).

2.4.3. Umut Kavramı Üzerine Yapılan Çalışmalar

Umut birçok bilim alanının inceleme konusu olmuştur. Umut nedir? Faydalı mı zararlı mı?, Öğretilebilir mi? Genel geçer mi?, Bireyleri nasıl ve ne derece etkiler?, gibi sorulara yanıtlar aranmıştır. Türk dil kurumunda umut; ‘ummaktan doğan duygu, ümit’, ‘olması beklenen veya olacağı düşünülen şey, ümit’ olarak tanımlanmıştır.

Nazir (2020) umudun insanlığın evriminden beri insanın anlamakta zorlandığı ve yaşamlarında uygulamak için uğraştığı bir kavram olduğunu ve psikologların umudu dinamik bilişsel motivasyon sistemi olarak tanımladıklarını söylemiştir. Umut kavramı genel bir durumu ifade etmez çünkü umut kişilerin beklentileri, inançları, yaşadıkları yer vb. durumlara göre değişebilmektedir. Tarhan ve Bacanlı (2016) yaptıkları çalışmada farklı yaş gruplarından öğrencilerin umudu tanımlarken gelişim dönemleri, yaşadıkları sosyo-ekonomik durumları, kültürel ortam ve dini inançlarının etkisi olduğunu tespit etmiştir. O’Shea (2020) ilköğretim öğrencilerin umut kavramından anladıklarını tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada her öğrencinin farklı bağlantılar kurduğu, kendi kişisel geçmişlerine ve deneyimlerine dayanarak umut kavramına atıfta bulunduğunu belirlemiştir.

Umut felsefenin temel çalışma alanlarından biri olmuştur. Aristo (2011) umut bir erdem değil, varoluşunu tamamlamış bir varlığın niteliğidir demiştir. Gabriel Marcel’e göre umut objektif bir değerlendirmeyi içerir, umut bütünleştirici ve katılımcı, yabancılaşmaya karşı bir kalkan görevi görmektedir. Umut kendi benini onaylamayı sağlayan bir duygu, başkası ile ilişkide olmanın ilk adımıdır. Umut ihtimaller karşısında risk almak, teslim olmak değil katılımcı olmak, gayret göstermektir (Çetin,2016). Bloch bilinçli ve bilinçlenmemiş umut ayrımından söz etmektedir. Bilinçli umudun aktif olması öznel ve nesnel unsurların diyalektik içinde olmasını gerektirmektedir. Bilinçli umut için en önemli şey iradedir. Akıl ve irade devre dışı çıkarsa umutlar boşa çıkar. Umut henüz var olmayan ama var olacak olana dönük, dönüştürücü ve bilinçten köken alan bir edimdir

(Çetin,2016). Umut insanoğlunun rahatsız olduğu duruma karşı harekete geçmesi ve içinde bulunduğu durumu değiştirme çabasının edimidir (Bağlı ve Arslan, 2020).

Fromm'a (2012) göre umut, istemek, istekleri gerçekleştirmede yeni yollar bulmak ve vazgeçmemektir. Daha dolu bir yaşam sürmek, sıklıkla kurtulmak, günahlardan arınma türünden beklentilerde edilgenlik varsa ve umut teslimiyetçiliğin bir bahanesi haline geliyorsa umut etmekten söz edilemez. Umut ne edilgen bir bekleyiş ne de gerçekleşmesi olanaksız koşulları zorlamaktır, umut doğmamış bir duruma hazır olmaktır. Ancak doğum bizim yaşamamızda gerçekleşmezse umutsuzluğa düşmemektir. Umut yaşamın doğasında, insan ruhunun dinamiğinde var olan bir şeydir.

2.5. Akademik Özgüven

Türk Dil Kurumuna göre özgüven insanın kendine güvenme duygusu olarak tanımlanmıştır. Bandura'ya (1997) göre özgüven bireyin kendisini değerli hissetmesidir. Maslow göre ise özgüven psikolojik açıdan sağlıklı kişilerin sahip olduğu bir özelliktir (Bilgin,2011). Akagündüz (2006) özgüveni bireyin kendisi hakkında olumlu düşünceler geliştirmesi sonucunda kendisi ve çevresiyle uyumlu hale gelmesi şeklinde tanımlamıştır. Akademik özgüven öğrencinin bir alanda başarılı olabileceği inancı ve bir öğrenme alanını öğrenip öğrenemeyeceğine ilişkin kendini algılayış tarzıdır. Senemoğlu (2009) akademik özgüveni bireyin kendisinin hazır bulunuşluk düzeyini de dikkate alarak bir öğrenme alanında başarılı olup olamayacağını farkında olması olarak tanımlamaktadır.

Öğrencilerin akademik özgüven düzeylerini etkileyen öğrencinin kişisel özellikleri, inançları, alışkanlıkları, yaşı cinsiyeti, zekâsı gibi içsel faktörlerin yanı sıra; okul, yaşadığı ortam, sosyal karşılaştırmalar, öğrencilerin elde ettiği başarı ve başarısızlıklar gibi dışsal faktörler vardır (klapp, 2017). Öğrencilerin akademik özgüvenleri, öğretmenlerinden aldıkları dönütlerden oldukça etkilenir. Bu etkilenme; akademik özgüvenin artması ya da azalması biçiminde gerçekleşir. Okulda yaşanan başarılarında öğretmen faktörünü görmezden gelen ve kendisini başarı konusunda olumlu gören öğrencilerde, başarısızlık durumunda kendileri olumsuz algılama durumu oluşur (Savaş, 2006). Ancak öğrencilerin kendi yetenek ve kabiliyetleri oranında başarıya ulaşması sonucunda özgüvenleri artmaktadır. Özgüvenlerinin artması öğrencilerde kendine güvenme, olumlu düşünme,

sosyal çevresinde kendini daha rahat ifade etme ve bir akademik alanda başarılı olma inancı sağlamaktadır (Kalkan vd, 2019). Tam tersi başarıyı tadamayan öğrencilerin akademik özgüvenleri düşmekte buda kendilerine güvenlerini kaybetmelerine, motivasyonlarının düşmesine ve çalışmayı bırakmalarına neden olmaktadır.

Bloom, başarılı yaşantıların yüksek tutulduğu ve öğrencilerin, kendilerini başarılı hissetmelerinin sağlandığı öğretim durumlarının olumlu duyuşsal ürünleri beraberinde getirebileceğini, yani, duyuşsal özellikleri olumlu etkileyebileceğini belirtmiştir (Bloom, 1995). Öğrencilerin başarı duygusu yaşamaları için hedeflerin öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda planlanması gerekir. Ayrıca öğrencilerin yapılan etkinliklere istekli bir şekilde katılmaları sağlanmalıdır. Yaratıcı öğretmenler düşük akademik özgüven sahip öğrencilere yönelik başarabilecekleri hedefler ve bu hedeflere ulaşabilecekleri etkinlikler düzenleyerek akademik özgüven gelişimini desteklerler (Schmuck ve Schmuck, 2001:37).

2.5.1. Akademik Özgüven Üzerine Yapılan Çalışmalar

Savaş (2006) dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde bütünleştirilmiş ünite ve yapılandırmacı yaklaşımın öğrencilerin öğrenme düzeyleri, öğrenmeye karşı tutumları ve akademik özgüven düzeyleri üzerine etkisini araştırmıştır. Araştırmada akademik özgüvenin gelişiminde birleştirilmiş ünite ve yapılandırmacı eğitimin etkili oldu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmacı okul yaşamı boyunca öğrencilerin karşılaştıkları başarılı ya da başarısız durumlar kendine ait bazı çıkarımlara neden olacağını ve öğrencilerin ilkökul dördüncü sınıftan itibaren okul yaşantıları öğrencinin akademik öz kavramını etkileyeceğini belirtmiştir.

Tayboğa (2019) altıncı sınıf matematik dersinde yaratıcı drama ile zenginleştirilmiş matematik öğretiminin öğrencilerin öğrenme düzeylerine ve akademik özgüvenlerine etkisini araştırmıştır. Araştırmada öğrencilerin öğrenme düzeyleri ile akademik özgüven düzeyleri arasında pozitif bir korelasyon bulunmuştur.

Başoğlu (2007) sınav kaygısı ile özgüven arasındaki ilişkiyi erinlik döneminde incelemiştir. Çalışmada özgüveni yüksek olan öğrenciler ile ders durumu iyi olan öğrencilerin sınav kaygısı ile özgüven arasında negatif bir ilişki ortaya çıkarılmıştır. Özgüveni yüksek olan bireyler kendileri zayıf hissettiklerinde bunu kabul ederler ve yine

de dünyanın daha güzel bir yer olması için çabalarlar ancak özgüveni düşük olan bireyler ise diğer insanlarla daha mesafelidirler. Bu onlar için dış tehlikelerden korunma biçimidir. Çalışmada ayrıca özgüveni etkileyen unsurlar anne ve baba tutumları, boşanma baba yoksunluğu, ceza, sorumluluk, zekâ, başarı, okul ve öğretmen, kendini değerlendirme ve çevre faktörü, akran faktörü, etkinliklere katılım şeklinde yer verilmiştir.

Aydın (2010) akademik başarının yordayıcısı olarak akademik güdülenme, öz yeterlilik ve sınav kaygısını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda akademik öz yeterliliğin akademik başarıyı yordadığı ancak akademik öz yeterliliğin alt boyutu olan iyi bir sınıf öğrencisi olma ve kavrayış değişkenlerinin akademik başarıyı yordamadığı belirlenmiştir. Çalışmada daha önce yapılan çalışmalarda akademik öz yeterlilik ve akademik başarı arasında yüksek bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin geçmiş başarılı yaşantılarının öz yeterliliklerini arttırdığı, öz yeterliği artan öğrencilerin zorluklarla mücadele etme alışkanlığı kazanması neticesinde akademik başarılarının da yüksek olduğu belirtilmiştir.

Sözer (2015) “Çok seçenekli performans görevlerinin öğrencilerin akademik başarı, özgüven ve derse karşı tutumlarına etkisi” adlı deneysel çalışmasında çok seçenekli performans görevi verilen deney grubunun, kontrol grubuna göre akademik özgüvenleri ve ders başarılarının olumlu yönde arttığını belirtmiştir. Çok seçenekli performans görevi içerik olarak aynı olmakla birlikte, uygulamada öğrencilere ilgi ve isteklerine göre görev seçme imkânı vermesi, öğrenciyi yapma isteği açısından motive etmekte bu da öğrencinin başarmasını sağlamaktadır. Başarı gösteren öğrencilerde ben yapabiliyorum düşüncesi hakim olmakta, bu akademik özgüven düzeylerini pozitif yönde etkilemektedir.

Turan (2014) probleme dayalı öğrenmenin başarıya, öz-düzenleyici öğrenme becerilerine ve akademik özgüvene etkisi üzerine yaptığı deneysel çalışmasında probleme dayalı öğrenmenin uygulandığı deney grubu ile uygulanmayan kontrol grubu arasında akademik özgüven açısından anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmiştir. Anlamlı bir farklılığın oluşmaması konusunda araştırmacı öğretmenler tarafından öğrencilerin yönlendirilmeleri ve çalışmalarını kolaylaştırmalarının etkisi olabileceğinin belirtmiştir.

Küpeli (2021) çalışmasında öğrenme stillerinin öğrencilerin başarılarına doğrudan etki etmesi bağlamında akademik özgüvenin eğitim kurumlarınca önemsenmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca öğrenme stillerinin akademik özgüvene doğrudan ya da dolaylı olarak etki ettiğini saptamıştır. Çalışmanın bir başka sonucu da akademik özgüven ile pasif

öğrenme stili arasında negatif bir ilişki, katılımcı öğrenme stilinde ise pozitif bir ilişki olduğu, katılımcı öğrenme stiline pasif, bağımsız, işbirlikçi öğrenme stiline sahip öğrencilere göre akademik özgüven düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklindedir.

Klapp (2017) araştırmasında akademik ve sosyal benlik kavramının, akademik becerileri geliştirmeye yönelik motivasyonun ve verilerin değerlendirme notlarının düşük yetenekli çocukların okuldan sonraki başarıları üzerindeki olumsuz etkiyi incelemiştir. Araştırmacı yaptığı çalışmanın neticesinde öğrencilerin farklı oranda yaşadıkları başarı ve başarısızlık deneyimlerinin öğrencilerin benlik kavramını, motivasyonunu etkilediğini belirtmiştir. Çalışmada ayrıca öğrencilerin yaşadığı başarı ve başarısızlıkların öğrencilerde özgüvenlerini etkileyebileceği belirtilmiştir. Erken yaştaki çocukların ailelerinin ve öğretmenlerin beklentileri doğrultusunda kendi imajlarını geliştirdiklerini, bu nedenle okuldaki öğrencilerin hem bilişsel becerilerinin hem de bilişsel olmayan becerilerinin birlikte ele alınması gerektiği belirtilmiştir. Öğrencileri değerlendirirken onların ailelerinin beklentilerinin, öğretmenlerinin onları nasıl değerlendirdiklerinin farkında olduklarını unutmamalıdır. Bundan dolayı öğrencileri değerlendirirken öğretmenlerin başarılarını destekleyici ortamlar oluşturmak en önemli görevlerinden biridir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren, örneklem ve katılımcılar, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin analizi ile bilgiler bulunmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

YBO (Yatılı Bölge Okulu)'da okuyan öğrencilerin umut düzeyleri akademik özgüven düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu araştırma karma yöntemle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli, nitel boyutunda durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Tarama modeli araştırmaya konu olan nesne, birey ve olayı kendi koşulları içerisinde herhangi bir şekilde değiştirme ve etkileme çabası gösterilmeden geçmişte ya da halen devam bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan modeldir. İlişkisel tarama modeli iki ve daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişimin varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir modeldir (Karasar, 2017). Durum çalışması nitel ve nice yöntemle yapılabilen ve birden çok durumun aynı anda derinlemesine araştırılabilen bir çalışmadır ve genelde birden çok veri kullanılan bir araştırma yöntemidir. Bir duruma ilişkin etkenler ilgili durumu nasıl etkiledikleri veya nasıl etkilendikleri bütüncül bir yaklaşımla el alınır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

3.2. Evren, Örneklem/Katılımcılar

Araştırmanın evreni 2020-2021 eğitim öğretim yılında Balıkesir ili ve ilçelerinde bulunan YBO'ların, 5. Sınıfında öğrenim görmekte öğrenciler ve YBO'larda görev yapan basit seçkisiz yöntemle seçilen öğretmen ve idarecilerden oluşmaktadır. Seçkisiz örnekleme yöntemi araştırmaya dâhil olan birimlerin örnekleme seçilme olasılığının eşit olduğu yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2021). Aşağıda yer alan Tablo 2 ve Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin, idareci ve öğretmenlerin demografik bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin demografik özellikleri

Cinsiyet	f
Erkek	61
Kız	58
Toplam	119

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin (f=61) erkek, (f=58) kız öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular göstermiştir ki erkek ve kız öğrencilerin sayısında anlamlı bir farklılık oluşmamıştır.

Araştırmaya katılan idareci öğretmenlerin demografik özellikleri tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3

İdareci ve öğretmenlerin demografik özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Kıdem
Ö1	Erkek	11-20
Ö2	Kadın	11-20
Ö3	Kadın	0-10
Ö4	Erkek	0-10
Ö5	Kadın	0-10
İ1	Erkek	15-20
İ2	Kadın	0-10
İ3	Erkek	0-10
İ4	Erkek	21-30
İ5	Erkek	0-10

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenler 2 erkek, 3 kadın öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 3’ü 0-10 arasında kıdem yılına sahipken 2’si 11-20 arasında kıdem yılına sahiptir. Araştırmaya katılan idarecilerin ise

4'ü erkek, 1'i kadın idareciden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan idarecilerin 3'ü 0-10 yıl, 1'i 15-20 yıl, 1'i 21-30 kıdem yılına sahiptir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Snyder ve arkadaşlarının (1997) geliştirmiş olduğu ve Atik ve arkadaşları (2009) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılan *Çocuklarda Umut Ölçeği*, Kalkan ve diğerleri (2019) tarafından geliştirilen *Akademik Özgüven Ölçeği ile araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu* kullanılmıştır. Veri toplama araçları başlıklar halinde açıklanmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda (Ek- 1) öğrencilerin; *aile eğitim durumlarını, kardeş sayılarını, cinsiyetlerini* belirlemek amacıyla sorulan sorular yer almaktadır.

3.3.2. Çocuklarda Umut Ölçeği (ÇUÖ)

Çocuklarda Umut Ölçeği Snyder ve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilmiş, “amaca ulaşma yolları” (pathways) ve “amaca güdülenme” (agency) olmak üzere iki alt boyuttan oluşan ve 8-16 yaş arası çocuklarda kullanılabilen bir ölçektir. Toplamda 6 maddeden oluşan ölçek, Likert tipi derecelemeye uygun olarak; “hiçbir zaman=1, nadiren=2, bazen=3, sık sık=4, çoğu zaman=5 ve her zaman=6 şeklinde derecelenmektedir. Ölçeğin puanlanması her bir maddeden alınan puanın toplanmasıyla yapılırken, ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 36, en düşük puan 6'dır. Ölçekteki tek sayılı maddeler amaca güdülenme boyutunu, çift sayılı maddelerse amaca ulaşma yolları boyutunu oluşturmaktadır (Atik, Kemer, 2009). Snyder ve arkadaşlarının (1997) geliştirmiş olduğu Çocuklarda Umut Ölçeği'nin, Atik ve arkadaşları (2009) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında hem İngilizce hem de psikoloji ve psikolojik danışma alanında bilgi sahibi üç uzman yer almıştır. Örneklem olarak 2005-2006 yılları

arasında Ankara Altındağ ilçesine bağlı dört ilköğretim okuluna devam eden 758 öğrenci seçilmiş, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile geçerliliği incelenmiştir. Ölçeğin orijinal çalışmadaki faktör yapısıyla tutarlı iki alt boyut elde edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da iki faktörlü modelin daha geçerli bir model olduğunu desteklemektedir. Ayrıca bu iki faktörlü yapının varyansın önemli bir kısmını da açıkladığı görülmüş ve uygulamada Çocuklarda Umut Ölçeği'nin iç-tutarlık güvenilirliği Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamına ilişkin Cronbach alfa değeri .74 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin test-tekrar-test güvenilirlik çalışması için farklı bir çalışmada, 191 kişiye ilk uygulamadan bir ay sonra ikinci kez ÇUÖ verilmiş ve yapılan iki uygulama arasındaki test-tekrar-test korelasyon katsayısı pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$r=.57$, $n=191$, $p >.01$].

3.3.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Görüşme, araştırmaya katılan bireylerin belli bir konuda duygu ve düşüncelerini anlatma etkinliği olarak tanımlanmaktadır. Görüşmenin temel amacı bireyin iç dünyasına girerek onun bakış açısını anlamaya çalışmaktır. Görüşme yoluyla araştırılan konu hakkında bireyin deneyimleri, tutumları, düşünceleri, niyetleri, yorumları, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlenemeyen bilgilere ulaşılması umut edilir. Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grup görüşmesi şeklinde farklı görüşme teknikleri vardır (Yıldırım ve Şimşek,2021; Sönmez ve G. Alacapınar, 2020).

Yapılan çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlamak için daha önce YBO'lar hakkında yapılan çalışmalar dikkate alınarak idareci ve öğretmenlerin öğrenciler üzerinde gözlemlerinin ortaya çıkartıcı madde havuzu oluşturulmuş ve uzman görüşü dikkate alınarak maddeler azaltılmıştır. Çalışma grubuna araştırmanın amacı, araştırmanın literatüre faydası detaylı bir şekilde anlatılmıştır. YBO'da görev yapan 2 idareci ve 2 öğretmenle yapılan ön uygulama sonrasında uzman görüşü alınarak forma son şekli verilmiştir.

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde 5 maddelik demografik sorular yer almakta, ikinci bölümde öğrencilerin umut düzeyleri ve akademik özgüvenlerine yönelik öğretmen ve idarecilerin gözlemlerini ortaya

çıkartıcı 11 madde bulunmaktadır. Katılan öğretmenlerin kimliklerine yer vermemek ve karışıklığa sebebiyet vermemek adına görüşme sıralarına göre Ö1, Ö2, Ö3, İ1, İ2, İ3 şeklinde kodlama yapılmıştır. Görüşme esnasında katılımcılardan izin alınarak ses kaydı yapılmış ve eş zamanlı olarak not tutulmuştur.

3.3.4. Akademik Özgüven Ölçeği (AÖÖ)

Kalkan ve diğerleri (2019) tarafından ortaokul (11-15 yaş) öğrencilerinin akademik özgüvenlerini belirlemeye yönelik geliştirilen akademik özgüven ölçeğinin hazırlanması için önce konu ile ilgili alan yazın taraması yapılarak akademik özgüven ile ilgili kuramsal temeller oluşturulmuştur. Daha sonra eğitim uzmanı psikolojik danışman ve rehberlik uzmanların görüşleri doğrultusunda kapsam geçerliliği ve hedef kitleye uygunluğuna göre 35 maddelik taslak ölçek formu uygulama için hazır hale getirilmiştir. Ön uygulamada araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Tokat ili merkezinde üç farklı ortaokulda, 5-6-7-8. sınıflarda öğrenim görmekte olan 251 öğrencidir. Yapılan ön uygulama sonucu elde edilen veriler analiz edilmiş ve uzman görüşü doğrultusunda 10 madde taslak metinden çıkartılmış ve ölçeğe son şekli verilmiştir. Toplamda 25 maddeden oluşan ölçek 25-125 puan aralığında değişmektedir. Ölçek Likert tipi derecelemeye uygun olarak (1) Hiç Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kısmen Katılıyorum, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen Katılıyorum şeklinde derecelenmektedir.

İlk aşamada ölçeğin yapısını belirlemek için açımlayıcı faktör analizi yapılmış, yapılan analiz sonucunda ölçeğin beş boyutlu olduğu belirlenmiştir. Beş boyutlu ve 25 maddeden oluşan AÖÖ'nin toplam varyansın yaklaşık %60'nı açıkladığı ve ölçeğin alt boyutları arasındaki korelasyon değerlerinin anlamlı olduğu görülmüş ve yapılan analizler sonucunda ölçeğin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İkinci aşamada yapısının doğruluğuna bakılmış AÖÖ'nin doğrulayıcı faktör analiz sonuçlarına göre ölçeğin beş boyutlu olduğu doğrulanmış ve uyum indeks değerlerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Ölçeğin güvenilirliği için yapılan analiz sonucunda elde edilen Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı değeri (.92) ölçeğin güvenilirliğinin sağlandığına göstermektedir. AÖÖ'nin kararlılığını test etmek için test-tekrar test yöntemine başvurulmuştur. Yapılan

analiz sonucuna göre elde edilen değer (.95) olarak bulunmuştur. Ölçek maddelerine 1 ile 5 arasında puanlar vererek puanlama gerçekleştirilmektedir. Ölçeğin alt boyutlarında yer alan maddeler şu şekilde belirlenmiştir: Akademik Öz-yeterlilik İnancı = 1, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 17; Akademik Sosyal Yeterlilik= 13, 18, 19, 20, 25; Akademik İtibar= 2, 8, 14, 15; Akademik Motivasyon= 9, 10, 11, 16; Sosyal Doyum= 21, 22, 23, 24.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama araçları uygulanmadan önce gerekli izinler alınmış ve veri toplama araçları çoğaltılmıştır. Araştırma için Balıkesir il milli eğitim müdürlüğüne bağlı YBO'larda (Yatılı Bölge Okulu) araştırma yapılması için gerekli izinler alınmıştır. İzinler alındıktan sonra veri toplama araçlarından akademik özgüven ölçeği ve çocuklarda umut ölçeği araştırmacı tarafından öğrencilere uygulanmıştır. Veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu ise alınan izinler doğrultusunda idareci ve öğretmenlere yüz yüze araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Verilerin sadece araştırma esnasında kullanılacağı ve kişisel bilgilerinin kullanılmayacağı hakkında katılımcılara bilgilendirme yapılmıştır.

3.5. Verilerin Analiz Edilmesi

Bu araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada araştırmanın nicel verilerinin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. İstatiksel analize başlamadan önce normallik varsayımı ve homojenlik Kolmogorov – Smirnov testi ile sınanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle verilerin analizinde Anova ve t-testi uygulanmıştır. Öğrencilerin akademik özgüven ölçeğindeki öz yeterlilik inancı, akademik sosyal yeterlilik, akademik itibar, akademik motivasyon ve sosyal doyum alt boyutları ve umut düzeyleri ölçeğinde verdikleri cevaplar cinsiyete, aile eğitim durumu, kardeş sayısı ve okula devam durumlarına göre ayrı ayrı incelenmiştir. Akademik özgüven ölçeği ve umut ölçeği arasında ne tür bir ilişki olduğunu tespit etmek amacıyla Pearson momentler korelasyon katsayısına bakılmıştır.

İkinci aşamada görüşme formunun güvenilirliğini arttırmak adına görüşme esnasından ses kaydı alınmış, katılımcılara araştırma hakkından kapsamlı bilgi verilmiş, idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar temalara ayrılmış ve temaların tekrar etme sıklığına göre frekans değerleri hesaplanmış ve tabloleştirilmiştir. İdareci ve öğretmenlerin görüşleri içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2018) içerik analizinde asıl hedefin toplanan verilerin yorumlanabilecek şekilde ilişki ve kavramlarını saptamak olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların ifadelerine ekleme yapmadan doğrudan olduğu gibi yer verilmiştir. Görüşmenin geçerliliğini arttırmak adına farklı demografik özelliklere sahip hem idareci hem öğretmenlerle görüşülmüş böylelikle öğrencilerin durumları idareci ve öğretmen gözüyle ortaya konulmuştur.

Nitel veri analizinde güvenilirliği sağlamak amacıyla Miles ve Huberman' in (1994) güvenilirlik katsayısı formülü ($\frac{\text{Görüş birliği sağlanan kodlar}}{\text{Görüş birliği sağlanan kodlar} + \text{Görüş ayrılığı tespit edilen kodlar}} \times 100$) kullanılmıştır, iki farklı kodlayıcı arasındaki uyum yüzdesi %92 olarak belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırmanın amacı ve alt amaçlarına bağlı olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umud ve Akademik Özgüven Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında öğrencilerin umud ve akademik özgüven düzeyleri incelenmiştir. Öğrencilerin “Çocuklarda Umud Ölçeği ve Akademik Özgüven Ölçeği”ne ait toplamda ve tüm alt boyutlarda elde ettikleri puanların tanımlayıcı istatistikleri Tablo 4’te paylaşılmıştır.

Tablo 4

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin umud düzeyleri ile akademik özgüven düzeylerine ve alt boyutlarına ilişkin tamamlayıcı istatistikler

Boyutlar	N	X	ss	Minimum	Maksimum
Akademik					
Özgüven	119	89,8403	16,14499	55,00	121,00
Toplam					
Akademi Öz					
Yeterlilik	119	29,5882	6,01187	16,00	40,00
İnancı					
Akademik					
Sosyal	119	17,9496	4,10838	7,00	25,00
Yeterlilik					
Akademik					
İtibar	119	13,3193	3,11620	7,00	20,00
Akademik					
Motivasyon	119	15,1933	3,15766	8,00	20,00
Sosyal doyum	119	13,7899	2,86674	4,00	20,00
Umud Toplam	119	25,0000	5,32025	14,00	34,00
Amaca					
Güdülenme	119	12,4874	2,99113	6,00	18,00
Amaca					
Ulaşma	119	12,5126	3,04170	5,000	18,00
Yolları					

Tablo 4 incelendiğinde Akademik Özgüven Ölçeği ve Çocuklarda Umut Ölçeği'ne ait betimsel analiz sonuçları görülmektedir. İstatistiksel bulgular incelendiğinde, puan ortalamalarının akademik özgüven toplam puanda ($X=89,8403$); ve alt boyutlarda “Akademik Öz Yeterlilik İnancı” ($X=29,5882$), “Akademik Sosyal Yeterlilik” ($X=17,9496$), “Akademik İtibar” ($X=13,3193$), “Akademik Motivasyon” ($X=15,1933$), “Sosyal Doyum” ($X=13,7899$); umut toplam puanda ($X=25,0000$); alt boyutlarda “Amaca Güdülenme” ($X= 12,4874$), “Amaca Ulaşma Yolları” ($X=12,5126$) olduğu görülmektedir. Akademik Özgüven Ölçeği'nden alınabilecek maksimum puan 125 olduğundan 0-42 puan arası düşük, 43-85 puan arası orta ve 86-125 puan arası yüksek olarak belirlenmiştir. Bu durumda yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde alt boyutlara bakıldığında; yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özyeterlilik inancı alt boyutunun yüksek, akademik sosyal yeterlilik alt boyutunun yüksek, akademik itibar alt boyutunun orta, akademik motivasyon alt boyutunun yüksek ve sosyal doyum alt boyutunun orta düzeyde olduğu görülmektedir. Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin umut ölçeğinden alabilecekleri maksimum puan 36'dır. Bu durumda 0-12 arası düşük, 13-24 arası orta ve 25-36 puan arası yüksek olarak belirlendiğinden öğrencilerin umut düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde alt boyutlara bakıldığında; yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin amaca güdülenme alt boyutunda ve amaca ulaşma yolları alt boyutunda yüksek düzeyde oldukları belirlenmiştir.

4.2. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut, Akademik Özgüven Düzeyi ve Alt Boyut Puanlarına Ait Normallik Testi Sonuçları

Yapılan araştırma kapsamında katılımcılara uygulanan ölçeklere ilişkin toplam ölçek ve alt ölçek puan ortalamaları, standart sapmaları ve çarpıklık-basıklık katsayıları hesaplanmıştır. Bu hesaplamalara ilişkin değerler Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 5

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin umut, akademik özgüven ve ölçeklerin alt boyutlarındaki puanlarına ait normallik testi.

Boyutlar	N	X	ss	Çarpıklık	Basıklık
Akademik					
Özgüven	119	89,8403	16,14499	-,079	-,801
Toplam					
Akademik Öz					
Yeterlilik	119	29,5882	6,01187	-,180	-,710
İnancı					
Akademik					
Sosyal	119	17,9496	4,10838	-,354	-,332
Yeterlilik					
Akademik					
İtibar	119	13,3193	3,11620	,034	-,794
Akademik					
Motivasyon	119	15,1933	3,15766	-,237	-1,035
Sosyal doyum	119	13,7899	2,86674	-,180	,156
Umut Toplam	119	25,0000	5,32025	-,207	-1,001
Amaca					
Güdülenme	119	12,4874	2,99113	-,239	-1,085
Amaca Ulaşma					
Yolları	119	12,5126	3,04170	-,291	-,611

Tablo 5 incelendiğinde, akademik özgüven ölçek ve alt boyutlarına ait puan ortalamalarının 13.78 ile 89.84 ve standart sapmaların ise ± 2.86 ile ± 16.14 arasında değiştiği görülmektedir. Çocuklarda umut ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamalarının 12.51 ile 25.00 ve standart sapmalarının 2.99 ile 5.32 arasında değiştiği görülmektedir. Hair, Black, Babin ve Anderson (2010) ile Byrne'a (2012) göre çarpıklık değerlerinin ± 2 ve basıklık değerlerinin ± 7 arasında olması verilerin normal dağıldığı anlamına gelmektedir. Kalaycı'ya (2008) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 arasında olması normallik varsayımı için yeterlidir. Elde edilen veriler incelendiğinde verilerin normallik varsayımını karşıladığı düşünülmektedir.

4.3. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeyleri ve Akademik Özgüven Düzeylerinin Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Araştırma kapsamında Yatılı Bölge Okullarında okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin umut düzeyleri ve akademik özgüven düzeylerinin; cinsiyet, okula devam durumu ve ebeveyn eğitim durumları bazında karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgulara verilmiştir.

4.3.1. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Okula Devam Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin umut puanlarının okula devam durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t-testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin umut puanlarının okula devam durumlarına göre ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin umut düzeylerinin okula devam durumlarına göre karşılaştırılması.

Değişken	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	sd	p
Umut	Yatılı okuyorum	50	25,1800	5,38967	,313	117	,755
	Gündüzlü okuyorum	69	24,8696	5,30514			

Tablo 6 incelendiğinde yatılı okuyan öğrencilerin umut puanları ($X=25,1800$) ile gündüzlü okuyan öğrencilerin umut puanları ($X=24,8696$) arasında okula devam durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t [117]=,313;p>0,05$)

4.3.2. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin umut puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t-testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin umut puanlarının cinsiyete göre ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin umut Düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması.

Değişken	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	sd	p
Umut	Erkek	61	25,1148	5,04347	,240	117	,810
	Kız	58	24,8793	5,63846			

Tablo 7 incelendiğinde erkek öğrencilerin umut puanları ($X=25,1148$) ile kız öğrencilerin umut puanları ($X=24,8793$) arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yoktur ($t[117]=,240;p>0,05$).

4.3.3. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin umut puanlarının kardeş sayısı durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için Anova testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin umut puanlarının kardeş sayısı durumlarına göre frekans ortalama, standart sapma, varyans kaynağı ve Anova sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin kardeş sayılarına göre umut puanlarına ait Anova sonuçları

Yaş	N	X	ss	Varyansın				F	P	Anlamlılık
				Kaynağı	KT	Sd	KO			
1	34	25,0588	6,03997	G.Arası	30,491	4	7,623			
2	59	24,8475	5,46088	G. İçi	3309,509	114	9,031	,263	,901	
3	15	25,0000	4,08831	Toplam	3340,000		118			
4+	6	27,0000	3,09839							
yok	5	24,0000	4,84768							
Total	119	25,0000	5,32025							

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin umut puanlarında kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($F=,263$; $p>0,05$)

4.3.4. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umüt Düzeylerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin umut puanlarının anne eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için Anova testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin umut puanlarının anne eğitim durumlarına göre Anova sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin anne eğitim durumlarına göre umut puanlarına ait Anova sonuçları

Okul Türü	N	X	ss	Varyansın				F	P	Anlamlılık
				Kaynağı	KT	Sd	KO			
İlkokul	71	24,7465	6,03997	G.Arası	80,817	3	26,939			
Ortaokul	37	24,8919	5,46088	G. İçi	3259,183	115	28,341	,951	,419	
Lise	7	28,2857	4,08831	Toplam	3340,000		118			
Üniversite	4	24,7500	3,09839							
Total	119	25,0000	5,32025							

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin umut puanlarında anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($F=,951;p>0,05$).

4.3.5. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Umut Düzeylerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin umut puanlarının baba eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için Anova testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin umut puanlarının baba eğitim durumlarına göre Anova sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin baba eğitim durumlarına göre umut puanlarına ait Anova sonuçları

Okul Türü	N	X	ss	Varyansın			F	P	Anlamlılık
				Kaynağı	KT	Sd			
İlkokul	35	24,2000	5,77927	G.Arası	53,743	3			
Ortaokul	51	24,9412	5,03751	G. İçi	3286,257	115	,627	,599	
Lise	18	26,1667	5,26084	Toplam	3340,000	118			
Üniversite	15	25,6667	5,42042						
Total	119	25,0000	5,32025						

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin umut puanlarının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($F=,627; p>0,05$).

4.3.6. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Okula Devam Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarının okula devam durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t-testi

yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik özgüven puanlarının okula devam durumlarına göre ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Akademik özgüven puanlarının okula devam durumlarına göre karşılaştırılması.

Değişken	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	sd	p
Akademik Özgüven	Yatılı okuyorum	50	85,4400	14,89166	-2,592	117	,011
	Gündüzlü okuyorum	69	93,0290	16,36978			

Tablo 11 incelendiğinde yatılı okulda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarının okula devam durumlarına göre gündüzlü okuyan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. ($t [117]=-2,592;p<0,05$). Yatılı okuyan öğrencilerin akademik özgüven puanları ($X=85,4400$), gündüzlü okuyan öğrencilerin akademik özgüven puanlarından ($X=93,0290$) daha düşüktür.

4.3.7. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t-testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik özgüven puanlarının cinsiyete göre ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması.

Değişken	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	sd	p
Akademik	Erkek	61	87,8197	14,94045	-1,406	117	,162
Özgüven	Kız	58	91,9655	17,19544			

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin akademik özgüven puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t[117]=-1,406;p>0,05$).

4.3.8. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Kardeş Sayısı Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarının kardeş sayısı durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için Anova testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin umut puanlarının kardeş sayılarına göre Anova sonuçları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin kardeş sayısına göre akademik özgüven puanlarına ait Anova sonuçları

Yaş	N	X	ss	Varyansın kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
1	34	95,6471	14,72553	G.Arası	1890,593	4	472,648	1,867	,121	
2	59	86,4407	16,61664	G. İçi	28867,374	114	253,223			
3	15	88,8667	14,14651	Toplam	30757,966		118			
4+	6	92,6667	19,10672							
yok	5	90,0000	16,35543							
Total	119	89,8403	16,14499							

Tablo 13 incelendiğinde 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarında kardeş sayısı durumuna göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($F=1,867, p>0,05$).

4.3.9. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarının anne eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için Anova testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin umut puanlarının kardeş sayılarına göre frekans ortalaması, standart sapma, varyans kaynağı ve anova sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin anne eğitim durumlarına göre akademik özgüven puanlarına ait Anova sonuçları.

Okul Türü	N	X	ss	Varyansın			F	P	Anlamlılık
				Kaynağı	KT	Sd			
İlkokul	71	88,4507	16,71508	G.Arası	1785,214	3	595,071		
Ortaokul	37	90,1081	15,28031	G.İçi	28972,752		115 241,138	2,362	0,75
Lise	7	104,8571	10,02378	Toplam	30757,966		118		
Üniversite	4	85,7500	11,64403						
Total	119	89,8403	16,14499						

Tablo 14 incelendiğinde 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarında anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($F=2,362; p>0,05$).

4.3.10. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarının baba eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklem için Anova testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik özgüven puanlarının baba eğitim durumlarına göre Anova sonuçları Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin baba eğitim durumlarına göre akademik özgüven puanlarına ait Anova sonuçları

Okul Türü	N	X	ss	Varyansın			F	P	Anlamlılık
				Kaynağı	KT	Sd			
İlkokul (1)	35	82,7143	15,61027	G.Arası	3027,134	1009,045			
Ortaokul (2)	51	90,8431	15,09751	G. İçi	27730,832	115 241,138	4,185	0,08	3-1;4-1
Lise (3)	18	96,2778	18,47671	Toplam	30757,966	118			
Üniversite (4)	15	95,3333	12,66416						
Total	119	89,8403	16,14499						

Tablo 15 incelendiğinde 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarında baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($F=4,185; p>0,05$). 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarının baba eğitim durumlarına göre hangi okul düzeyinde farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre 5. Sınıf öğrencilerinin baba eğitim durumu lise düzeyinde olanların akademik özgüven puanlarının ($X=96,27$), baba eğitim durumu ilkokul düzeyinde ($X=82,71$) olanlardan yüksek olduğu (baba eğitim durumu üniversite düzeyinde olan öğrencilerin akademik özgüven puanlarının ($X=95,33$), baba eğitim durumu ilkokul düzeyinde ($X=82,71$) olanlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.4. Yatılı Bölge Okullarında Okuyan 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Puanları ve Umut Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı kapsamında yatılı bölge okullarında okuyan 5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeyleri ile akademik özgüven düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16

Yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin umut düzeyi ile akademik özgüven puanları arasındaki ilişkinin Pearson korelasyon analizi sonuçları

Değişken	N	r	p
Umut			
Akademik Özgüven	119	,269	,003

Tablo 16'da verilen Pearson korelasyon analizine göre umut ile akademik özgüven arasında pozitif yönde düşük düzeyde korelasyon olduğu görülmektedir ($r= 269, p<0,005$).

4.5. İdareci ve Öğretmenlerin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular:

Araştırmanın beşinci alt amacı kapsamında öğrencilerin umut düzeyleri ve akademik özgüven düzeyleri hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Çalışmaya gönüllü olarak katılan idareci ve öğretmenlerle yapılan görüşmede katılımcıların izni alınarak ses kaydı yapılmış aynı zamanda görüşme esnasında araştırmacı tarafından not tutulmuştur. Görüşmede verilen yanıtlar sık verilen cevaplar benzerliklerine göre kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır. Elde edilen veriler yapılan görüşmede katılımcıların cevaplarına yer verilerek desteklenmiştir. İdareci ve öğretmenlere sorulan soruların analizinden elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

“Sizce 5. Sınıf öğrencilerinizin okulunuzda kalma sebepleri nelerdir?” sorusunun analizi. Görüşme formunun bu sorusunda öğretmenlerin öğrencilerle yaptıkları rehberlik çalışmalarında ve okula kayıt aşamasında idarecilerin öğrenciler ve velilerle yaptıkları görüşmelerde öğrencilerin okulda kalma sebepleri konusunda yaptıkları

tespitlere yer verilmiştir. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine göre kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır.

5. sınıf öğrencilerinin yatılı okulda kalma sebepleri hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17

5. Sınıf öğrencilerinin yatılı okulda kalma sebepleri hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Kalma sebebi	Ulaşım	5
		Ekonomik	2
		Zorunlu yerleştirme	1
		Akran ve kardeş etkisi	1
		Aile durumu	1
Öğretmen	Kalma Sebebi	Ulaşım	5
		Akran ve kardeş etkisi	1
		Aile durumu	1

Tablo 17’ye göre 5. Sınıf öğrencilerinin okulda kalma sebebi kategorisi ile ilişkili olarak idarecilerin büyük çoğunluğunun ulaşım, ekonomik sebepler kodlarında kümелendiği görülmekte iken öğretmenlerin ulaşım kodunda kümелendiği görülmektedir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Görüşme yapılan idarecilerden İ4 soruyu:

“Birkaç sebep var tabi bir taşıma merkezi olmaması bir bu, bir de kendiliğinden kalmak isteyenler var mesela velisi çocuğunun yatılı kalmasını istiyor kendi isteğiyle geliyor. Zaman zaman da şey olabiliyor şu an var mıdır bilemiyorum valiliklerden de gelir anne baba vefat etmiş öğrencileri valilik direk yerleştirir. Öğrencinin anne baba ayrılmış sosyal hizmetlere verilmemiş ama annesinin gözetiminde veya babasının gözetiminde sosyal hizmetlere verilmeyip sahip çıkılsın diye velisi valiliye müracaat edip o şekilde okulda kalıyor.” şeklinde yanıtlamıştır.

Katılımcılardan İ3 soruya:

“Uzaklık en temel sebep bu, bir de başkasından duymada var mesela Balıkesir merkezden bizde on tane on iki tane öğrenci var. Onların buraya gelme sebebi bir öğrenci geliyor onlara diyor böyle bir okul var, onların akrabaları hep bizim okulda şu an.” şeklinde yanıtlamıştır.

Katılımcılardan İ2 soruya:

“Köylerinde okul olmadığı için, zorunlu eğitim olduğundan mecbur buraya geliyorlar. Beşinci sınıflar için yaşları küçük olduğundan tercih nedir diye sordüğümüzda onlar evlerinde kalmak istiyorlar ama zorunlu eğitim olduğu için mecbur buraya geliyorlar çünkü imkânı yok ailenin yoksa taşınması lazım, ekonomik sebepler en büyük etken” şeklinde yanıtlamıştır.

Katılımcı öğretmenlerden Ö2 soruya:

“Buldukları yerlerde okul olmamasıdır. Okulumuz çevremizde olumlu bir etki yarattığı için Buldukları yerlerde okul olmasına rağmen okulumuzu tercih eden öğrencilerimizde var.” şeklinde yanıtlamıştır.

Katılımcılardan Ö1 soruyu:

“Birincisi bizim kendi alım bölgemizde oldukları için yatılı kalıyorlar. İkincisinde parçalanmış aile öğrencilerimizde var Balıkesir’den gelip giden beşinci sınıfta olan ailesi yatılı olarak okutabileceği en yakın bizim okuldu seçme sebebi oydu.” şeklinde yanıtlamıştır.

“Sizce okulunuzda kalan 5. Sınıf öğrencilerinin yatılı olmayan okullara göre avantaj ve dezavantajları nelerdir?” sorusunun analizi.

Bu soruda idareci ve öğretmenlerin daha önce yatılı bölge okulu dışında çalıştıkları okullardan ve şu an çalıştıkları yatılı bölge okulunda yatılı kalan ve evinden okula devam eden öğrencilerin üzerlerinde yaptıkları gözlemlerine göre öğrencilerin karşılaştıkları avantaj ve dezavantajları ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır

Yatılı okulda kalan 5. Sınıf öğrencilerini yatılı olmayan okullara göre avantaj ve dezavantajları hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı tablo 18 ve tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 18

Yatılı okulda kalan 5. sınıf öğrencilerinin yatılı olmayan okullara göre avantajları hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı.

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Avantaj	Fiziki şartlar	3
		Ders dışında öğretmen ilgisinin devamı	3
		Okul kurallarına göre yaşam	1
		Sorumluluk alması	2
Öğretmen	Avantaj	Ders dışında öğretmen ilgisinin devamı	5
		Fiziki şartlar	3
		Okul kurallarına göre yaşam	2
		Sorumluluk alması	2

Tablo 18'e göre 5. Sınıf öğrencilerinin avantaj kategorisi ile ilişkili olarak idarecilerin ve öğretmenlerin çoğunluğunun 'fiziki şartlar', 'ders dışında öğretmen ilgisinin devamı' kodlarında kümelendiği görülmektedir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Görüşme yapılan idarecilerden İ2 soruya:

“Öğretmene çok çabuk ulaşmaları, çocuğun barınma kaygısı yok yemek saati belli düzenli bir hayatları oluyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan İ3 soruyu:

“Okulun fiziki şartları olarak bir de okulun kendine ait bir bütçesinin olması en büyük avantajlarından biridir. Öğrencinin ihtiyaçlarını istediğimiz zaman sağlayabiliyoruz. Eğitim açısından geçen yıllarda başarılar göstermiştir. Öğretmenlerinin düzenli ilgilenmesi ve öğretmenlerin okula bağlı olmasından dolayı başarı sağladık.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcı öğretmenlerden Ö2 soruyu:

“Öğretmenlerin ders dışında okulda nöbet tuttıkları için öğrencileri daha yakından tanıma şansı oluyor. Öğretmenlerin ödev takibi diğer şeyleri takip etme şansı daha iyi oluyor. Köydeki durumlarına göre öğrencilerin imkânları daha fazla köyde birçoğunun ayrı odaları yok, beslenme koşulları okuldaki kadar iyi değil yaşam koşulları evlerine daha iyidir. Akran desteğinden yararlanabiliyorlar.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan Ö4 soruyu:

“Bir kere okulumuzun imkânları gerek sosyal açıdan gerek sportif açıdan çocuklar açısından avantajlıdır. 5. Sınıfların ilkokul havasından kurtulmaları daha çabuk oluyor daha çabuk olgunlaşıyorlar.” şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 19

Yatılı okulda kalan 5. sınıf öğrencilerinin yatılı olmayan okullara göre dezavantajları hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Dezavantaj	Aileden uzak olma	5
		Aile özlemi	3
		Aile desteğinin yetersizliği	3
		Önceki okulda aldığı eğitim	1
		Aileden dışlanmış hissetme	1
		Soysal medya imkânlarının olmaması	1
Öğretmen	Dezavantaj	Aileden uzak olma	5
		Aile özlemi	5
		Önceki okulda aldığı eğitim	2
		Akran baskısı	2
		Aile desteğinin yetersizliği	2

Tablo 19’a göre 5. Sınıf öğrencilerinin yatılı olmayan okullara göre ‘dezavantaj’ kategorisi ile ilişkili olarak idarecilerin çoğunluğunun ‘aileden uzak olma’, ‘aile özlemi’, ‘aile desteğinin yetersizliği’ kodlarında kümелendiği görülmektedir. Öğretmenler ise ‘aileden uzak olma’, ‘aile özlemi’ kodlarında kümelenmiştir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Katılımcılarda İ2 soruyu:

“Ailesini çok özleyiyor bir kere küçük çocukların aileden bu yaşta kopması, küçük yaşta aileden ayrılması bir kaygı oluşturtuyor ailesini özleyiyor, acaba gelip alabilecekler mi eve gidebilecek miyim ailesine istediği zamana ulaşamaması. Aklında sürekli aile özlemi olduğu için derslere çok fazla eğilemiyor bu da dersten kopmasına Sebep oluyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan İ4 soruyu:

“Birincisi aile hasreti yaşıyorlar bir diğer husus okulun hem taşıma merkezi olması sebebiyle yatılı olan çocuklarda böyle bir buraya itilmiş, ailesi tarafından bırakılmış

duygusu yaşıyorlar bunu zaman çocuklarda hissediyoruz. Aile yatılı kalmasını istiyor ama o köyde taşımada var mesela tabi aile çocuklar için daha iyi olacağını düşünüyor ama çocuklar yoksunluk duygusunu yaşıyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan İ3 soruyu:

“En temel dezavantaj uzaklık mesela bir çocuk hasta olduğunda buradan evine götürmek zorunda kalıyoruz. Çocukların gözünden bir de en büyük dezavantaj sosyal medya kullanamamaları bu da çocukları çıldırma derecesine getiriyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Görüşmeye katılan öğretmenlerden Ö2 soruyu:

“Öz bakım becerisi kazanamamış çocuklar için büyük bir sıkıntı aslında öğrencilerin hijyene dikkat etmemesi sonucunda diğer çocuklara hastalık bulaştırma daha fazla olabiliyor. Davranış problemi olan hani aileden şiddete eğilimli çocuklar oluyor agresif onların diğer çocukların okul eşyalarına zarar verme durumları oluyor. Psikolojik olarak da arkadaşlarının üzerinde bir baskıda yaratabiliyor şiddete eğilimli akran baskısı yatılı okulda daha fazla gözlemliyoruz.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcı öğretmenlerden Ö1 soruyu:

“Klasik, diyoruz ya üçlü saç aya olursa sağlık bir eğitim veli öğrenci öğretmen veli ayağı olmuyor. Genelde yatılı okullarda bir yere kadar iletişim kuruluyor. Çocukların küçük olması nedeniyle ailesine ihtiyacı var hayatta kalma mücadelesi veriyor. Güven ortamı olmayınca aileden gelen güven ortamını bulamayan çocuklar daha da zorlanıyor. Sürekli disiplin içinde olduğundan bir süre sonra bize eksi yazmaya başlıyor çünkü neden iyi kötü bir arkadaş ortamı abi kardeş oluyor öğretmenler altını değiştirmiş gece öğretmeni daha sonra sabah çocuğum buranın kuralları böyledir derste davranman gerekiyor diyemiyor.” şeklinde cevaplamıştır.

“Sizce 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeyleri ne durumdadır?” sorusunun analizi. Bu soruda idareci ve öğretmenlerin okula devam eden 5. sınıf öğrencilerinin üzerlerinde yaptıkları gözlemlerine göre öğrencilerin akademik özgüven düzeyleri hakkındaki fikilerini ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır

5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeyleri hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20

5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeyleri hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Akademik Özgüven düzeyi	İlkokulda aldığı eğitime bağlı	2
		değişir	4
		Düşük Orta	2
Öğretmen	Akademik Özgüven düzeyi	İlkokulda aldığı eğitime bağlı	2
		değişir	4
		Düşük Orta	1

Tablo 20’ye göre 5. Sınıf öğrencilerinin ‘akademik özgüven düzeyi’ kategorisi ile ilişkili olarak idareci ve öğretmenlerin çoğunluğunun ‘düşük’ kodunda kümelendiği görülmektedir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Katılımcılardan İ2 soruyu:

“Bize beşinci sınıfta farklı yerlerden, on bir on iki köyden öğrenci geliyor geldiği köye göre oradaki aldığı eğitime göre de çocuklar yüksek akademik özgüven düzeyi ile geliyorlar buraya. İlkokulda iyi eğitim almış öğrencilerin akademik özgüven düzeyleri yüksek ama 4 yılda 11 öğretmen değiştirip gelen çocuklarda akademik özgüvenleri düşük oluyor. Ailede abisi ablası varsa belli bir farkındalıkla geliyor ama ailenin ilk çocuğu ise daha özgüvenleri düşük oluyor. Daha önce okulda okumuş abisi ablası varsa onların rol model olması nedeniyle okula gelişlerinde çocukların özgüvenleri yüksek oluyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan İ4 soruyu:

“Çocuklar tabii ilk geldiklerinde hem sosyal anlamda olsun hem akademik anlamda olsun biraz çekingen oluyor çünkü bize gelen çocukların geneli köy çocuğu köylerde yetiştiği için ilerleyen süreçte öğretmen arkadaşlarımızın birebir ilgilenmeleri neticesinde çocuklarda başarı gösterdikçe özgüvenleri artıyor. Akademik özgüvenleri genelde düşüktür

ancak süreç içerisinde öğrencilerin akademik özgüvenleri artmaktadır.” şeklinde cevaplamıştır.

Görüşmeye katılan öğretmenlerden Ö1 soruyu:

“5. sınıf özelinde yüzdeye vurduğumuzda yüzde 51’i geçmez sanki ben başarabilirim yapabilirim diyen öğrencimiz her şey birbirine bağlı yeterince özgüven olmayan öğrenci derste de ben buradayım diyemiyor. Başka okullarla yapılan müsabakalarda görüyoruz yani bizim öğrencilerimiz biraz daha içe kapanık oluyor agresif değil ısrırgan değil sessiz sakin geliyoruz. Aynı şekilde derslere yansıyor. İlerleyen süreçte de genel olarak bu şekilde devam ediyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcılardan İ5 soruyu:

“Farklı ortam, farklı yaşam şartları dolayısıyla akademik özgüvenleri düşük olabiliyor.” şeklinde cevaplamıştır.

“Sizce 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerini yükseltmek için neler yapılabilir?” sorusunun analizi. Bu soruda idareci ve öğretmenlerin okula devam eden 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerini yükseltmek için getirdikleri çözüm önerilerini ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır.

5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerinin yükseltilmesi için idareci ve öğretmenlerin ortaya koydukları fikirlerin dağılımı Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21

5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüvenlerini yükseltilmesi için idareci ve öğretmenlerin ortaya koyduğu çözüm önerilerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Çözüm Önerileri	Sosyal etkinlik düzenleme ve katılım	5
		Bireysel rehberlik faaliyeti gerçekleştirme	4
		Sportif faaliyetlere katılım sağlama	3
Öğretmen	Çözüm Önerileri	Sportif faaliyetlere katılım sağlama	2
		Bireysel rehberlik faaliyeti gerçekleştirme	4
		Veli-okul-öğrenci işbirliği sağlama	2
		Akran desteği sağlama	2

Tablo 21'e göre 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüvenlerini yükseltmek için 'çözüm önerileri' kategorisi ile ilişkili olarak idarecilerin çoğunluğunun 'sosyal etkinlik düzenleme ve katılım' ve 'bireysel rehberlik faaliyeti gerçekleştirme' kodlarında kümelendiği görülmektedir. Öğretmenler ise çoğunlukla 'bireysel rehberlik faaliyeti gerçekleştirme' kodunda kümelenmiştir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Görüşmeye katılan idarecilerden İ1 soruyu:

“İşte o şeyden başlıyor çocukları sosyal etkinliklere katacağız mesela masa tenisi oynatacağız ki çocuğun kendine özgüven gelecek masa tenisi oynarken karşılıklı sohbet etmeyi bilecek sonra basketbol oynayacak takım içerisinde yer alacak nerde sessiz bir çocuk olsa hep kaleye koyarlar çünkü sessizdir o hakkını savunamaz sen kalecisin derler. Çocukların akademik özgüven kazanmaları için konuşmayı derdini anlatmayı öğretmenliyiz. Buda ufak ufak başarılarla gelecek yani başarıyı tatmamış öğrenci konuşamaz. Okul idaresi olarak çocukların özgüveni geliştirmek için öğretmenlerin önünü açarım onların bu konuda eksiklerini tamamlarım.” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcı idarecilerden İ3 soruyu:

“Okula alışma sürelerini azaltabilirsek özgüvenlerini arttırabiliriz. Öğrenciler hala derslerine tek öğretmen gireceğini düşünüyorlar derslerine farklı öğretmenler girince etkileniyorlar.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcı öğretmenlerden Ö3 soruyu:

“Veli öğretmen öğrenci görüşmeleri yapılabilir çünkü velinin onlara oluşturacağı hedefler çocuklara daha çok güdüleyebilir. Öğrencilerin başarabileceklerine inandırmalıyız ben hiçbir şey yapamam diyen çok öğrencimiz var velilerle ve öğrencilerle birebir görüşerek motivasyon artırıcı rehberlik hizmetlerinden faydalanmak verimli olabilir. Daha kolay sorularla daha başarabilecekleri çalışmalarla başlayabiliriz bu şekilde çocuklar başarıma duygusu tadarlar.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan Ö4 ise soruyu:

“Özgüven geliştirme konusunda okulumuzun imkânları yeterli bu açıdan hiçbir sorunumuz yok ancak dediğimiz gibi öğrencilerin ilkokuldan yetersiz olarak geldiği için

biz mümkün merteye çocuğu olduğu yerden biraz daha yukarı çıkarmaya çalışıyoruz. Yatılı olmayan okula nazaran bizde özgüven düzeyleri düşük oluyor. Ben çocukların özgüvenlerini arttırmak için yaparak yaşayarak öğrenmeye dayalı çalışmalar yapıyorum örneğin gezidir. Mesela biz çocuklarımıza bursa gezisi yaptık tarihi alanları gezerek öğrenme veya başka bölgelerdeki coğrafik alanları yerinde görme ve deneyimleme etkinlikleri ile özgüven kazandırabiliriz. Öğrenmeyi kolaylaştırarak özgüvenlerini arttırabiliriz.” şeklinde cevaplamıştır.

“Sizce 5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeyleri ne durumdadır?” sorusunun analizi. Bu soruda idareci ve öğretmenlerin okula devam eden 5. sınıf öğrencilerinin üzerinde yaptıkları gözlemlere göre öğrencilerin umut düzeyleri hakkında görüşlerini ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolştırılmıştır.

5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerinin yükseltilmesi için idareci ve öğretmenlerin ortaya koydukları fikirlerin dağılımı Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22

5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeyleri hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Umut düzeyi	Aile durumlarına göre değişir	1
		Düşük	4
Öğretmen	Umut düzeyi	Düşük	4
		Yüksek	1

Tablo 22’ye göre 5. Sınıf öğrencilerinin ‘umut düzeyi’ kategorisi ile ilişkili olarak idareci ve öğretmenler çoğunlukla ‘düşük’ kodunda kümelenmiştir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Katılımcılardan İ1 bu soruyu:

“Ben bizim okula gelen öğrencilerin umut düzeylerinin çok yüksek olduğunu düşünmüyorum çünkü çok buraya zorunluluktan geliyor yani ben bu okula gideceğim başaracağım bir şeyleri başardıkça başarıyı arttıracacağım demiyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan İ3 soruyu:

“Umut biraz aileden kaynaklı oluyor ailenin umudu varsa çocukların umut düzeyleri daha iyi oluyor. Ailenin okusa da olur okumasa da olur, ileriye dönük bir düşüncesi yoksa çocukta da aynı şekilde boş vermişlik oluyor. Genelde çocukların umut düzeyleri düşüktür.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcı öğretmenlerden ö1 soruyu:

“İlk defa yatılı kalmaya başlıyorlar beşinci sınıflar bırakın umudu hayatta kalamaya çalışıyor çocuklar. Genel itibariyle umut düzeyleri düşüktür.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan Ö2 soruyu:

“Umutlular gayet mutlular genelde umut düzeyleri yüksektir beşinci sınıfların umut düzeyleri hatta daha yüksek oluyor ileriki sınıflarda bu bir tık düşebiliyor.” şeklinde cevaplamıştır.

“Sizce 5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeylerini yükseltmek için neler yapılabilir?” sorusunun analizi. Bu soruda idareci ve öğretmenlerin okula devam eden 5. sınıf öğrencilerinin umut düzeylerini yükseltmek için getirdikleri çözüm önerileri ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır

5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeylerinin yükseltilmesi için idareci ve öğretmenlerin ortaya koydukları fikirlerin dağılımı Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23

5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeylerini yükseltilmesi için idareci ve öğretmenlerin ortaya koydukları çözüm önerilerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Çözüm Önerileri	Yenilikçi yönetim anlayışı	1
		Bireysel ihtiyaçlara yönelik rehberlik	4
		Okulda aile ortamı oluşturma	2
		Oryantasyon	2
		Hedefleri somutlaştırma	1
		Rol model olma	2
Öğretmen	Çözüm Önerileri	Başarıyı tattırma	1
		Bireysel eğitim programı uygulama	2
		Sosyal etkinlik	1

Tablo 23'e göre 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüvenlerini yükseltmek için 'çözüm önerileri' kategorisi ile ilişkili olarak idarecilerin çoğunluğu 'bireysel ihtiyaçlara yönelik rehberlik' kodunda kümelenmiştir. Öğretmenler ise çoğunlukla 'rol model olma', 'bireysel eğitim programı uygulama' kodlarında kümelenmiştir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Katılımcı idarecilerden İ1 soruyu:

“Çocuğu sevmekle başlıyorsunuz. Bizim okuldaki çocuklarda anne baba fiziki olarak hayatta ama şu an da anne baba yok çocukta bu yüzden okulumuzda aile ortamı yaşatmaya çalışıyoruz zaten YBO'lar ailedir genelde böyle söylenir YBO ailesi denir. Okul müdürü babadır çocukların dert babasıdır kesinlikle çocukların derdini dinleyeceğiz. Çocukların umut düzeylerini arttırmak için sportif faaliyet düzenledik profesyonel bir antrenör ile güreş eğitimi aldık bu faaliyet sonunda ulusal çapta yarışmalara katıldılar bu sayede umut düzeylerinin arttığını düşünüyorum. Sportif faaliyetler de zaten aile ortamı oluşturuyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcılardan İ3 soruyu:

“Üst kurumlara gezi yapıyoruz oralara gittikten sonra çocukların bakış açıları çok değişti. Yaptığımız bir toplantıda üst düzey bir yetkili ybolar en sıkıntılı yerler diyordu çocuklardaki akademik başarı açısından. Çocuklar için okul kasvetli geliyor hatta bir öğrencimiz gidersem bir daha gelem diyordu. Biraz ybo özverilerini kısıtlıyor gibi geliyor çünkü evdeki burada rahat değil niye eve gitmek istiyorsun diyorum çocuklara bisiklet sürmek istiyorum burada da var bisiklet dediğimde evdeki gibi olmuyor ya da televizyon izlerim evde dediklerinde burada var televizyon diyorum diyor ki çocuk benim istediğimi

açmıyorlar. YBO'larda maddi olarak çocukların bireysel ihtiyaçları sağlanıyor ama manevi olarak sağlamak lazım mesela yeme içmesini karşılıyoruz ama o yemeği seviyor mu sevmiyor mu diye sormuyoruz.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan Ö5 soruyu:

“Yatılı okulda okumuş ve başarı sağlamış birini öğrencilerle karşılaştırsak beklide bende yapabilirim inancı kazanır. Bu kısa vadede mesela berber okuduğu üst sınıflarda olan bir arkadaşını örnek alması yapabilirim inancı kazandırır çocuğa.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan Ö3 soruyu:

“Geleceğe yönelik nerde olmak istediklerini konuşabiliriz aslında birçoğu rehberlik hizmetinden geçiyor bunların hedef belirleme ile ilgili olabilir başarabileceklerine inanırlarsa umutları da artar. Tabi bir de çocuklara rol modeller getirmeliyiz. Rol modeller kendilerine yakın tanıdık bir kişi olursa çocuklar daha çok etkileniyor bu da umutlarını arttırıyor.” şeklinde cevaplamıştır.

“Size 5. Sınıf öğrencileri gelecek kaygısı yaşamakta mıdır? Yaşıyorsa nelerdir?” sorusunun analizi. Bu soruda idareci ve öğretmenlerin okula devam eden 5. sınıf öğrencilerinin üzerinde yaptıkları gözlemlere göre öğrencilerin gelecek kaygısı yaşamaları hakkında görüşlerini ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır.

5. Sınıf öğrencilerinin gelecek kaygısı yaşamaları hakkında görüşlerinin dağılımı Tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24

5. Sınıf öğrencilerinin gelecek kaygısı yaşayıp yaşamadıkları hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Gelecek Kaygısı	Yaşamıyor	4
		İlk aşamada yok süreçte ortaya çıkıyor	1
		Yaşıyor	1
Öğretmen	Gelecek Kaygısı	Yaşamıyor	4
		Yaşıyor	1

Tablo 24'e göre 5. Sınıf öğrencilerinin 'gelecek kaygısı' kategorisi ile ilişkili olarak idareci ve öğretmenlerin çoğunluğu 'yaşamıyor' kodunda kümelendiği görülmektedir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Katılımcılardan İ1 soruyu:

“Gelecek kaygılarının farkında değiller biz burada çocuklara konuşmalar yaparak önce kaygısını öğretiyoruz daha sonra çözmesi için çalışmalar yapıyoruz. Hani bir söz vardır ya dere bulanmadan durulmaz diye öğrencilikte bunun gibidir dengesizlik halinde gelip tekrar denge kazanmaktır.” Şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan İ4 soruyu:

“Çocuk o yaşta gelecek kaygısı duymaz zaten velilerimiz tarafından öğretilen bir şey özellikle merkez okullarda gelecek kaygısı artırıldığı için o çocuklar gelecek kaygısı yaşayabilirler ama bizim köylerdeki çocuklarımızda bu çok fazla olmuyor.” Şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan Ö1 soruyu:

“Bir öğrencimiz dışında yaşayan öğrencimizde oda yatılı kalmayan bir öğrenci, diğer öğrencilerimiz gelecek kaygısı yaşamıyorlar.” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcı öğretmenlerden Ö3 soruyu:

“Ben Türkçe öğretmeniyim dersime girdiğimde öğrencilerimin bir çocuğunun sınıfta unutulmuş matematik kitabı gibi davrandıklarını hissediyorum yani matematik kitabı ne kadar benim dersimle alakasızsa aslında öğrencilerde evet duruyor saygısızlık yapmıyor, dersin akışını bozmuyor. Benim istediğim bu değil, benim istediğim tepki vermesi bununla ilgili bir umursamazlık var gelecek kaygısı yok yani biz yiyelim içelim arada derslere girelim sonra da evimize gidelim. Her sınıfta üç dört öğrenci dışında neden burada olduklarını bile bilmeyenler var. Benim gene görüşüm beşinci sınıfların ilkokul öğrencisi olduklarını düşünüyorum bunun sebebi de hazır bulunuşlukları yaşları gereği yeterli değil.” şeklinde cevaplamıştır.

“Sizce okulunuzda 5. Sınıf öğrencilerine yönelik gelecek kaygılarını azaltmak için yeterince rehberlik faaliyeti yapılıyor mu?” sorusunun analizi. Bu soruda idareci ve öğretmenlerin okula devam eden 5. sınıf gelecek kaygılarını azaltmak yeterince

rehberlik faaliyeti yapılması hakkında görüşlerini ve çözüm önerilerini ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır.

5. Sınıf öğrencilerinin gelecek kaygılarını azaltmak için yeterince rehberlik faaliyeti yapılması hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25

5. Sınıf öğrencilerinin gelecek kaygılarını azaltmak için idareci ve öğretmenlerin yeterince rehberlik faaliyeti yapılması hakkındaki görüşleri ve çözüm önerilerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Çözüm Önerileri	Yeterince rehberlik faaliyeti yapılmalı	4
		Merak duygusu arttırılmalı	1
Öğretmen	Çözüm Önerileri	Yeterince rehberlik faaliyeti yapılmalı	3
		Okul- aile işbirliği arttırılmalı	2
		Sorumluluk verilmeli	1
		Gelecek kavramı anlatılmalı	1

Tablo 25'e göre 5. Sınıf öğrencilerinin gelecek kaygıları için 'çözüm önerileri' kategorisi ile ilişkili olarak idarecilerin çoğunluğu 'yeterince rehberlik faaliyeti yapılmalı' kodunda kümelendiği görülmektedir. Öğretmenlerin ise 'yeterince rehberlik faaliyeti yapılmalı' ve 'okul aile işbirliği arttırılmalı' kodunda kümelendiği görülmektedir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Katılımcı idarecilerden 1 soruyu:

“Yüz bir dalmaçyalı filminden esinlenerek yüz bir köy yüz bir değer projesi yaptık buradaki amacımız beşinci sınıfa gelen öğrencileri sekizinci sınıflarla birlikte oryantasyon yaptırarak. Birbirleriyle oturup kendi köyünü anlattılar bunun sonucunda çocukların birbirleriyle kaynaşmasını sağladık. İlk önce bu çalışma çocukların okula dair korkularını azaltıyor, dışlanmışlık hissetmiyor, okulun parçası haline geliyor, bu da çocukların kazandıkları özgüvenle birlikte geleceği dair kaygılarını azaltmasını bekliyoruz.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan İ2 soruyu:

“Gelecek kaygıları için rehberlik çalışmaları yapıyoruz, anketler düzenliyoruz, bu konularla ilgili ölçekler uyguluyoruz. Veli görüşmeleri yapıyoruz. Aile ziyaretleri yapıyoruz.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan Ö1 soruyu:

“Yeterince yapılmıyor. Sorumluluk veriyoruz çocuklara. Okulda bir aile ortamı oluşturmaya çalışıyoruz.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcı öğretmenlerden Ö5 soruyu:

“Öğrencilerin buradan başka yerlerinde olduğunu bilmeleri gerekir. Öğrencilerin dünyaları burası ve buradan çıkma düşünceleri yok” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcı öğretmenlerden Ö3 soruyu:

“Yeterince yapılmıyor. Yarın neler olacağı hatırlatılsa gerek öğretmenler gerek aile olarak, ailenin payı burada daha yüksek mesela bak çocuğum sen büyüdüğünde böyle böyle olursun derse iyi olur. Başarabileceklerine inandırmalıyız.” şeklinde cevaplamıştır.

“5. Sınıf öğrencilerinin ailelerinden yeterince destek aldığını düşünüyor musunuz?” sorusunun analizi. Bu soruda idareci ve öğretmenlerin okula devam eden 5. sınıf öğrencilerinin ailelerinden yeterince destek alıp almadıkları hakkında görüşlerini ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolştırılmıştır. 5. Sınıf öğrencilerinin ailelerinden yeterince destek alıp almadıkları hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

5. Sınıf öğrencilerinin ailelerinden yeterince destek alıp almadıkları hakkında idareci ve görüşlerinin dağılımı

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Aile Desteği	Az	2
		Çok Az	2
		Hiç	1
Öğretmen	Aile Desteği	Az	1
		Çok az	1
		Hiç	2
		Okula devam durumuna göre	2
		değişir	2

Tablo 26’da 5. Sınıf öğrencilerinin ‘aile desteği’ kategorisi ile ilişkili olarak idarecilerin çoğunluğunun ‘az’ ve ‘ çok az’ kodlarında kümlendiği görülmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğunun ise ‘hiç’ ve ‘ okula devam durumuna göre değişir’ kodlarında kümlendiği görülmektedir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Katılımcı idarecilerden İ2 soruyu:

“Düşünmüyorum aileler genelde bize teslim ediyor çocuğu burada çocuk kendisiyle baş başa kalıyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcı idarecilerden İ4 soruyu:

“Çok öncelerde bu soruya çocuk yalnızdır denilebilirdi ama son yıllarda köylerde özellikle göçten dolayı çocuk kalmadı artık çocuğun azalması nedeniyle velilerde çocuklarının yanında yatılı olarak vermek istemiyorlar artık bunun sebebi çocuğun az olmasıdır. İnsani olarak yanlarında ama akademik olarak yanlarında olmuyorlar bunu yapabilecek yeterliliği yok velilerin.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcı öğretmenlerden Ö1 soruyu:

“Maalesef bu beşinci sınıf seviyesinde değil tüm ortaokul seviyesinde diyebiliriz. Yalvar yakar zor getiriyoruz velileri. Bunun sebepleri velilerin eğitim seviyeleri, uzaklık etkili mesela baba çalışıyor anne köyden uzak ha deyince gelemiyor. Veli toplantılarımızda daha yeterince veli gelemiyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcı öğretmenlerden Ö2 soruyu:

“Gündüzlü öğrencilerimizde daha fazla ama yatılı öğrencilerimizde çok destek aldıklarını düşünmüyorum. Çocuğu yatılı okuyan ailelerde şöyle bir mantık var hani çocuk yesin içsin kalacak yeri belli olsun okula gelsin gitsin dışından ders yapmış mı yapmamış mı falan bunlar çok ilgilenmiyorlar.” şeklinde cevaplamıştır.

Bir başka katılımcı öğretmenimiz Ö3 ise soruyu:

“Ben normal eğitimle devam eden okulda okudum bizim bir iki dışından bütün veliler devamlı katılırdı ama yatılı okul genelinde baktığımızda üç öğrenci velisi geliyorsa Allaha şükür oluyor yani katılım çok azdır. Ben bu toplantıların ayda bir yapılmasını düşünüyorum, çocuğun gelişimi geçen böyleydi bu ay nasıl yakından takip edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Veli toplantıları zorunlu olmalıdır.” şeklinde cevaplamıştır.

“Ergenlik dönemlerinin başında olmalarından dolayı 5. Sınıf öğrencilerinin okulunuzda ailesinden ayrı yatılı kalmasının ne gibi sonuçlar doğurduğunu düşünüyorsunuz?” sorusunun analizi. Bu soruda idareci ve öğretmenlerin okula devam eden 5. sınıf öğrencilerinin ergenlik dönemlerini başında ailelerinden ayrı kalmasının ne gibi sonuçlar doğurduğu hakkında görüşlerini ortaya koymaktadır. Yapılan görüşme neticesinde idareci ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar benzerliklerine kategorize edilmiş ve tablolaştırılmıştır,

5. sınıf öğrencilerinin ergenlik dönemlerini başında ailelerinden ayrı kalmasının ne gibi sonuçlar doğurduğu hakkında görüşlerinin dağılımı Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27

5. Sınıf öğrencilerinin ergenlik dönemlerinin başında ailelerinden ayrı kalmasının ne gibi sonuçlar doğurduğu hakkında idareci ve öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı.

Katılımcı	Kategori	Kodlar	f
İdareci	Ortaya Çıkan Sorunlar	İçe kapanıklık	3
		Derse ilgisizlik	2
		Agresiflik ve saldırganlık	2
Öğretmen	Ortaya Çıkan Sorunlar	İçe kapanıklık	3
		Derse ilgisizlik	2
		Agresiflik ve saldırganlık	2
		Asosyallik	1

Tablo 27'ye göre 5. Sınıf öğrencilerinin ergenlik dönemlerinin başında ailelerinden ayrı kalmasının ortaya çıkardığı sorunlar kategorisi ile ilişkili olarak idareci ve öğretmenlerin çoğunluğunun 'içe kapanıklık' kodunda kümелendiği görülmektedir. Bu kodlarla ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

Katılımcılardan İ1 soruyu:

“Yatılı okulda öğrenciler çok çabuk yetişkin oluyorlar bence sebebi şu herhangi bir ergenlik dönemini yaşamadan akranlarından büyüklerinden ergenlik ile ilgili çok şey öğreniyorlar. İster istemez ergenlikle ilgili konuşmalara maruz kalıyor bu çocukta henüz bunu yaşamadan sözlü olarak öğreniyor. Bence ergenlik konusunda yatılı okulda okuyan öğrenciler daha avantajlılar akran öğrenmesi var çünkü.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcılardan İ2 soruyu:

“Aileden ayrı kalmak dediğim gibi başlı başına kaygı bozukluğu yaratıyor zaten bir arada olmaları bence olumlu birbirlerinden öğreniyorlar birçok şeyi ve burada bu dönemlerini daha sakin geçiriyorlar gibi bu dönemlerini daha güzel atlatıyorlar. Bu dönemi zor geçiren çocuklar var, bu çocuklar asil oluyorlar, ikna etmekte zorlanıyoruz, ders girmek istemiyor ama öyle bir şansı yok kalkıyor geliyor burada devamsızlık diye bir şey yok ama yine de bir arada olmalarının olumlu olduğunu düşünüyorum.” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcı idarecilerden İ3 soruyu:

“Aileden ayrı kalmaları genellikle sıkıntı yaratıyor ama çocuklar bu avantaja çevirebiliyor bizde yatılı kalan öğrencileri çoğunlukla abi kardeş ilişkisi sayesinde ergenlik dönemlerini çok fazla bir sıkıntı olmuyor. Evlerine sık gidip gelemezlerse sıkıntı yaşıyorlar bu da derslere karşı ilgilerini azaltıyor. Biri iki öğrencide içinde kapanma var.” şeklinde cevap vermiştir.

Katılımcı öğretmenlerden Ö1 soruyu:

“Çocukların ergenlik dönemlerinin başında ailelerinin olmamasının eksikliği hissediliyor ergenlik döneminde ailelerinden destek almak var bir de burada öğretmeninden destek almak var ailesinden destek alması tabiki de daha iyidir. Ergenlik dönemlerinin başında ailelerinden ayrı kalması çocuklarda daha içine kapanma, daha

pasifleşme okul ortamında da özellikle kız öğrencilerimiz de oluyor erkek öğrencilerimize nazaran hatta öğrenci paylaşmazsa git gide arkadaş ortamlarından soyutlandığını görmüşümdür.” şeklinde cevaplamıştır.

Yine katılımcı öğretmenlerden Ö2 soruyu:

“İçe kapanık olabiliyor mesela birçoğu atlatamıyor. Her çocuk farklıdır ya kimisi daha duygusal bunu daha derinden yaşayabiliyor. Kimileri de daha agresif olabiliyor saldırgan belki hani geçmişte öğrendiği davranıştan dolayı olabilir. Kimileri de akranlarını daha fazla baskı kurarak onları yönetmeye çalışıyor. Bu ilerleyen süreçte azalıyor kimliklerini kazandıkça biraz daha farkındalıkları artıyor.” şeklinde cevaplamıştır.

Bir başka katılımcı öğretmen Ö3 soruyu:

“İçine kapanan öğrenciler var, ağlayan çok oluyor özellikle ilk aylarda, ben okumayı bırakacağım diyen oluyor. Okulda kalmamak için tamamıyla eğitim öğretim hayatını bitirmeyi göze alan öğrenciler tanıdım. Bir anne gibi olmuyor çocuklar sıkıntıları paylaşmakta zorlanıyor. Ortaokul kurallarına uyum sağlamakta zorlanıyorlar. Özellikle bizde parçalanmış aile çocukları çok fazla var, çocuk anne ve baba sevgisini bir öğretmende bulabilirse o zaman bir avantaja dönüşebiliyor. Uyum sorunu çok var bebekle oynayanlar kalemlerini çıkarıp birbirine bağlayanlar hala kırmızıyla mı mavi ile mi yazayım diyenler var.” şeklinde cevaplamıştır.

Katılımcı öğretmenlerden Ö4 ise soruyu:

“Özellikle yatılı öğrencilerimizde karanlıkta kalma korkusu yaşıyorlar, sürekli ailesiyle görüşmek isteyen öğrencilerimiz var, çekingenlik oluyor. Yatılı okullar ilkokullar için kesinlikle uygun değil ama ortaokul içinde özellikle beşinci sınıflar bizim Gruplarımızın en dezavantajlı öğrencileridir.” şeklinde cevaplamıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Araştırma neticesinde elde edilen bulgular benzer araştırmalarda elde edilen bulgularla ile karşılaştırılmış ve tartışılmıştır. Son olarak çalışmanın sonuçlarından hareketle önerilere yer verilmiştir.

5.1. Yatılı Okulda Okuyan Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Umud Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesinden Elde Edilen Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt amacına ulaşmak amacıyla yatılı bölge okulunda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeyleri ile umut düzeyleri belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre yatılı bölge okulunda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Akademik özgüven düzeyinin alt boyutları incelendiğinde; yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin akademik özyeterlik inancı alt boyutunun yüksek, akademik sosyal yeterlilik alt boyutunun yüksek, akademik itibar alt boyutunun orta, akademik motivasyon alt boyutunun yüksek ve sosyal doyum alt boyutunun orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yatılı bölge okulunda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin umut düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Alt boyutlar incelendiğinde; yatılı bölge okullarında okuyan 5. sınıf öğrencilerinin amaca güdülenme alt boyutunda ve amaca ulaşma yolları alt boyutunda yüksek düzeyde oldukları belirlenmiştir.

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında yatılı okulda okuyan öğrencilerin umut düzeylerinin; okula devam durumu, cinsiyet, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim durumu değişkenleri bazında farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin sonuçlar, benzer araştırmalarla ile tartışılarak yorumlanmıştır. Sırasıyla okula devam durumu, cinsiyet, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim durumu değişkenleri açısından sonuçlara ve tartışmalara yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre yatılı bölge okullarında okuyan beşinci sınıf öğrencilerinin umut puanları okula devam durumlarına göre anlamlı bir farklılık

göstermemiştir. Alanyazın incelendiğinde gerek yurt içi gerekse yurt dışında yapılan araştırmalarda öğrencilerin okula devam durumları ile umut düzeylerini inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak eğitim alanında yurt içinde umut ve eğitim ilişkisini inceleyen çalışmalarda okul yaşam kalitesi ve umut, umut ve benlik saygısı, umut ve başarı ilişkisi, öğrencilerin umut kavramı bilgilerini ve sağlamlığın içsel faktörlerinin yordama da umut gibi konular incelenmiştir (Kaya, 2015; Yolçun, 2019; Yılmaz, 2017; Namdar, 2018).

Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin umut puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Atik ve kemer.2009; Namdar, 2018; Sneyder, 2002; Yılmaz, 2017; Usta, 2013; Çankaya ve Meydan,2018'de yaptıkları çalışmalarda erkek ve kız öğrencilerin umut düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmişlerdir. Cinsiyetin umut üzerinde etkileri olduğu söyleyen araştırmalar da vardır. Tarhan ve Bacanlı (2016) yaptıkları çalışmada toplumsal cinsiyetin bireylerin umutlarında farklılaşmaya neden olduğunu belirtmişlerdir. Yine Yolçun (2019) yaptığı tezinde katılımcıların cinsiyet değişkenine göre farklı metaforlar kullandıklarını belirtmiştir. Bir başka araştırmada ise Ghosh vd. (2020) yaptıkları çalışmada umut ve duygusal bulaşmanın cinsiyet açısından anlamlı olarak farklılaştığını belirtmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre yatılı bölge okulunda okuyan öğrencilerin umut puanlarında kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık yoktur. Aydoğan (2010) ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinden yaptığı çalışmasında dört ve üzeri kardeş olan öğrencilerin 1,2,3 kardeş olan öğrencilerle, iki kardeş olan öğrencilerle üç kardeş olan öğrencilerin umut puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulmuştur. Mantar (2021) ise yaptığı çalışmasında kardeş sayısı değişkeninin lise öğrencilerinin umut puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını belirtmiştir.

Yapılan çalışmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin umut düzeylerinin anne ve baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık yoktur. Yılmaz (2017) yaptığı çalışmasında ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin anne ve baba eğitim durumu değişkenine göre umut düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını belirlemiştir.

5.2. Yatılı Okulda Okuyan Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Özgüven Düzeylerini Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesinde Elde Edilen Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında yatılı okulda okuyan öğrencilerin akademik özgüven düzeylerinin; okula devam durumu, cinsiyet, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim durumu değişkenleri bazında farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin sonuçlar, benzer araştırmalarla ile tartışılarak yorumlanmıştır. Sırasıyla okula devam durumu, cinsiyet, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim durumu değişkenleri açısından sonuçlara ve tartışmalara yer verilmiştir.

Yapılan çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin akademik özgüven puanları okula devam durumlarına göre gündüzlü okuyan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir. Gündüzlü okuyan öğrencilerin akademik özgüven puanları, yatılı okuyan öğrencilerin akademik özgüven puanlarından daha yüksektir. Akademik özgüven üzerinde yapılan çalışmalar olmakla birlikte yapılan alanyazın taramasında akademik özgüven düzeyinin okula devam durumlarına göre karşılaştırma çalışmasına rastlanılmamıştır.

Çalışmada elde edilen sonuca göre öğrencilerin akademik özgüven puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ayrıca yatılı bölge okulunda okuyan beşinci sınıf öğrencilerinin akademik özgüven puanlarında kardeş sayısı durumuna göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Yapılan çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin akademik özgüven puanlarında anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık yoktur. Ancak öğrencilerin baba eğitim durumuna göre akademik özgüven düzeyleri farklılaşmaktadır. Lise ve üniversite düzeyi baba eğitim durumuna sahip öğrencilerin akademik özgüven düzeyleri, ilkokul düzeyinde baba eğitim durumuna sahip öğrencilerin akademik özgüven düzeylerinden yüksektir. Akademik özgüven ve anne, baba eğitim durumlarına ilişkin yapılan alanyazın taramasında anne ve baba eğitim durumlarının öğrencilerin akademik özgüven düzeylerine etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin umut puanları ile akademik özgüven puanları arasından pozitif yönde düşük düzeyde bir korelasyon olduğu görülmüştür. Yapılan alanyazın taramasında yatılı okulda okuyan öğrenciler üzerinde umut

düzeyi ile akademik özgüven düzeyi arasında ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

5.3. İdareci ve Öğretmenlerin Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt amacı kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin yatılı okulda kalma sebepleri, umut düzeyleri, akademik özgüven düzeyleri, aile desteği, ergenlik dönemlerinin başından ailelerinden ayır kalmasının sonuçları, yatılı olmayan okullara göre avantaj ve dezavantajları, gelecek kaygıları ve bu konularda çözüm önerilerine ilişkin idareci ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla idareci ve öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış ve sonuçlar analiz edilmiştir. Elde edilen veriler literatür taraması yapılarak yatılı okulda okuyan öğrenciler üzerine yapılan araştırmalarla karşılaştırılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre idareci ve öğretmenler öğrencilerin okulda kalma sebepleri ulaşım, ekonomik sebepler, akran ve kardeş etkisi, zorunlu yerleştirme olarak belirtmişlerdir. İdareci ve öğretmenler yatılı okullarda avantaj olarak okulun fiziki şartları, ders dışında öğretmen ilgisinin devam etmesi, sorumluluk alması, dezavantaj olarak ise aileden uzak olma, aile özlemi, aile desteğinin yetersizliğini belirtmişlerdir. Öğrencilere uygulanan ölçeklerden elde edilen sonuçların aksine, öğrencilerin umut düzeyleri ve akademik özgüven düzeyleri idareci ve öğretmenlere göre genellikle düşüktür. Yine idareci ve öğretmenlerin görüşüne göre öğrencileri gelecek kaygısı yaşamamaktadır. Son olarak öğrenciler ailelerinden yeterince destek alamamaktadır. Ayrıca idareci ve öğretmenlere göre öğrencilerin ergenlik dönemlerinin başında ailelerinden ayrı kalması içe kapanıklık, derse ilgisizlik, asosyallik, agresiflik ve saldırganlık gibi problemleri ortaya çıkarmaktadır. Yapılan çalışmada elde edilen bu sonuçlar yatılı okullar üzerinde yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir.

Erpolat (2015) yaptığı çalışmasından öğrencilerin aileleri tarafından zorla okula gönderildiği, küçük öğrencilerin öz bakım konusunda zorlandıklarını ve arkan baskısı yaşadıklarını söylemiştir. Topçu (2019) yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşadığı yerleşim yerinden okul olmaması, maddi durum yetersizliği sebebiyle okulda kalan öğrencilerin anne ve babaya bağlanma puanlarının daha yüksek olduğunu söylemiştir.

Demirel (2013) ise velilerin çocuklarını yatılı bölge okuluna zorunluluktan gönderdiklerini, ayrıca çocukların kendi akranlarının da bu okula gelmesi, erken yaşta sorumluluk sahibi olmaları, okulun donanımının iyi olması ve maddi destek aldıkları için isteyerek gelen öğrencilerinde olduğunu belirtmiş.

Bir diğer araştırmada Özçelik (2015) yatılı okullarda ailenin eğitime uzak olmasının yönetici ve öğretmenlerin görüşüne göre öğrencilerde zararlı alışkanlıklar, içe kapanıklık, sosyalleşme bozuklukları, istenmeyen davranışlar ve sosyal ve psikolojik sorunlara neden olduğunu belirtmiştir. Schaverien (2011) göre yatılı okulda okuyan çocuklar akran zorbalığı ve cinsel istismar gibi sorunlara karşılaşılabilmekte ve bu durum onlarda bağlanma problemi yaratabilmektedir. Howard (2016) ise çalışmasında yatılı okullarda karşılaşılan problemleri yeni kültürlerle karşılaşmada yaşana şok, terk edilme ve yalnızlık duygularıyla başa çıkma, kurullarla sınırları belirlenmiş bir ortama girme, öz bakım ihtiyaçlarını kendi başına düzenleme zorunluluğu şeklinde belirtmiştir.

5.4. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda elde edilen sonuçlara göre önerilere ve gelecekte yapılabilecek çalışmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Yatılı Okulların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler:

- Yatılı okula gelen beşinci sınıf öğrencilerinin öz bakım becerilerini tam anlamıyla kazanamamaları nedeniyle yatılı okullarda kalma altıncı sınıf seviyesinden itibaren başlatılabilir.
- Okul aile işbirliğini artırılması adına okul yöneticileri tarafından sık sık veli buluşmaları, okulda aile ortamı oluşturma, öğrencilerle birlikte veli ziyaretleri, okulun yakın çevresinde bulunan ailelerle işbirliğine gidilerek öğrencileri destekleyici aile projesi yapılabilir.
- Yatılı okullarda görev yapan idareci ve öğretmenlere aile danışmanlığı, akademik özgüven ve umut gibi kavramlar hakkında hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Yatılı okulların şehir dışında olmalarından kaynaklanan dezavantajları ortadan kaldırmak için öğrencilerle birlikte şehir merkezindeki okullara ziyaretler, şehir

merkezlerinde yapılan sosyal faaliyetlere ve ulusal ve uluslararası yarışmalara katılım sağlanabilir.

- Öğrencilerin yatılı okullarda 24 saat geçirdikleri göz önünde bulundurularak bu okulların mevcutta geniş olan bahçeleri daha aktif hale getirmek için yüzme havuzu, golf sahası, futbol sahası, atölyeler vb. sosyal alanlar yapılabilir.
- Yatılı okullarda kalan parçalanmış aile çocuklara yönelik rehberlik çalışmaları ve aile eksikliğini giderici çalışmalar yapılabilir.
- Mevcut çalışmada idareci ve öğretmenlere göre öğrencilerin umut düzeyleri düşüktür. Yatılı okullarda okuyan öğrencilerin umut düzeylerini yükseltmek için toplum düzeyinde yatılı okulların farkındalıkları artırılmalı, bu okulların toplumdan izole olmasının önüne geçilmelidir.
- Mevcut çalışmada yatılı okulda okuyan öğrencilerin en büyük dezavantajı ailelerinden uzak olmasıdır. Bu dezavantajı ortadan kaldırmak için yatılı okullarda okuyan çocuklar için evlerine kolay ulaşabilmesi için servis hizmeti sağlanabilir.
- Yatılı okullarda rehber öğretmenlerin sayısı artırılabilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler:

- Umut düzeyi ve akademik özgüven düzeyi açısından yatılı okul ve normal okul karşılaştırılması yapılabilir.
- Umut düzeyi ile akademik başarı ilişkisine bakılabilir.
- Bu çalışmada sadece beşinci sınıf özelinde çalışma yapılmış diğer sınıf düzeylerinde gerçekleştirilememiştir. Çalışmanın sonraki çalışmalarda tüm sınıf düzeyinde yapılması faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

- Akagündüz, N. (2006). *İnsan yaşamında özgüven kavramı*. İstanbul: Ümraniye Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Yayınları.
- Akyeşilmen, N. (2014). *Uluslararası İnsan Hakları Düzenlemeleri ve Eğitim: Eğitime Hak Temelli Bir Bakış*. Milli Eğitim Dergisi, 44(201),5-16. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36164/406517>.
- Aristoteles, "Fizik VII", *Fizik*, (çev. Saffet Babür), Yapı Kredi Yay. İstanbul: 2011, s. 435.
- Aralpcan, H. (1998). Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nın Sayısal Gelişimi ve Hizmet Sunduğu Çevre. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan Turan, B. (2014). Probleme Dayalı Öğrenmenin Başarıya, Öz-Düzenleyici Öğrenme Becerilerine ve Akademik Özgüvene etkisi. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Askins, Kathryn A., "Bridging cultures: American Indian students at the Northfield Mount Hermon School" (2009). *Doctoral Dissertations*. 467. <https://scholars.unh.edu/dissertation/467>.
- Atik, G., ve Kemer, G. (2009). Çocuklarda Umut Ölçeğinin Psikometrik Özellikleri: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İlköğretim Online*, 8(2), 379-390.
- Aydın, F. (2010). Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Akademik Güdülenme, Öz Yeterlilik ve Sınav Kaygısı. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aydoğan, S. (2010). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Umut ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ayçin, A. A. (2009). İsteg Tekniğinin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Başarısı ve Okumaya Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi: YİBO Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84 2, 191-215 . <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>.
- Behaghel, L., Clément, d. C., & Gurgand, M. (2017). Ready for boarding? the effects of a boarding school for disadvantaged students. *American Economic Journal.Applied Economics*, 9(1), 140-164. doi:http://dx.doi.org/10.1257/app.20150090.
- Bilgin, O. (2011). *Ergenlerde Özgüven Düzeyinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Bloom, S.L. (1995). "Creating Sanctuary in The School", *Journal for a Just and Caring Education*, 4.
- Büyüköztük, Ş., Çakmak,E.K.,Demirel, F., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Cihangir Çankaya, Z. Ve Meydan, B. (2018). *Ergenlik Döneminde Mutluluk ve Umut*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 17 (65), 207-222. DOI:10.17755/esosder.316977.
- Conceição, j. *Private education and the offer of boarding schools in the Province of Sergipe (1840-1888)*. *Educação Unisinos* 20(1):14-27, janeiro/abril 2016 2016 Unisinos - doi: 10.4013/edu.2016.201.02.
- Çetin, M. (2016). *Umut Teolojisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Dağlı, B., Aypek Arslan, A. (2020). Temsiller bağlamında umut kavramı. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 26(44), 1-9. doi: <https://doi.org/10.35247/ataunigsed.675188>.
- Demirel , N. (2013). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Sorunları ve Çözüm Önerilerine İlişkin Yöneticilerin, Öğretmenlerin, Öğrencilerin ve Velilerin Görüşleri: Bir Durum Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Duffell, N. *The making of them. The British attitude to children and the boarding school system*. (London: Lone Arrow Press, 2000).

- Demirel, Ö.(2021). Eğitim Sözlüğü (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Eraslan, L. (2009). Yalnızlığın Okulları YİBO'lar. Yalnızlığın Okulları – Doç.Dr. Levent Eraslan (wordpress.com) (Erişim: 29 Aralık 2021).
- Erpolat, A. (2015). Yatılı Bölge Ortaokullarının Durumlarının Yönetici ve Öğretmen Algılarına Göre Değerlendirilmesi (Batman İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Zirve Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Batman.
- Erş, S. (2017). Psikolojide Umut. <http://www.dusunuyorumdergisi.com/psikolojide-umut/>
- Feldman, D. B., & Kubota, M. (2015). Hope, self-efficacy, optimism, and academic achievement: Distinguishing constructs and levels of specificity in predicting college grade-point average. *Learning and Individual Differences*, 37, 210-216.
- Frear, S. R. (2012). *The genoa indian school: A mixed legacy 50 years of transformation, survival, and hope in a united states government indian boarding school on the nebraska plains* (Order No. 1531022). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1267824598). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1267824598?accountid=15572>.
- Fromm, E. (2012). Umut Devrimi (çev, Şemsa Yeğın), (3. Baskı). İstanbul: Payel Yayınları.
- Ghosh A., Taj Z. & Periasamy A. (2020). Gender differences in altruism, hope, and emotional contagion. *International Journal of Indian Psychology*, 8(4), 1627-1639. DIP:18.01.177/20200804, DOI:10.25215/0804.177
- Gündüz, H. (2006). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri (Diyarbakır Örneği). Dicle Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır.
- Hair, J. ve Black, W. ve Babin, B. ve Anderson, R. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*.
- MEB (2021). Milli eğitim istatistikleri. *Örgün Eğitim* (s. 71) erişim: 15 Kasım 2021, <https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>

- İnal, U. (2009) Adana İl Sınırları İçerisindeki Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Bulunan Öğretmen ve Öğrencilerin Okul Yaşam Kalitesi Algılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Adana.
- Jordan, F. W. (2004). *Between Heaven and Harvard: Protestant Faith and the American Boarding School Experience, 1778-1940* [University of Notre Dame]. <https://curate.nd.edu/show/cj82k645d5j>
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (3.Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2017). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler (32. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, N. G. (2007). *The role of self-esteem, hope and external factors in predicting resilience among regional boarding elementary school students* [M.S. - Master of Science]. Middle East Technical University.
- Klapp, A. (2017). Does academic and social self-concept and motivation explain the effect of grading on students' achievement?. *European Journal of Psychology of Education*. 33. 10.1007/s10212-017-0331-3.
- Koroğlu, M.G. (2009) Türkiye'de Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Sorunlarına İlişkin Yıbo Yöneticileri Ve Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Küveli, Z. (2021). Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri İle Akademik Özgüvenleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Mantar, M. (2021). Lise Öğrencilerinde Umudun Yordayıcıları Olarak Algılanan Sosyal Destek ve Benlik Saygısı. Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Maslow teorisi. (2021, 01 Kasım) Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Maslow_teorisi
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.

- Moulden, H. M., & Marshall, W. L. (2005). Hope in the treatment of sexual offenders: The potential application of hope theory. *Psychology, Crime & Law*, 11(3), 329–342. <https://doi.org/10.1080/10683160512331316361>
- Nazir, T. (2020). *Pozitif psikoloji ve umut*. S. Bulut (Ed.), *Pozitif Psikoloji içinde* (365-393 ss.). Ankara: Nobel.
- O'Shea, A. (2020). *Understanding hope in elementary students* (Order No. 27836897). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2395792354). Retrieved from <https://www.proquest.com/docview/2395792354?accountid=15572>.
- Özçelik, A. (2014). Yatılı Bölge Okullarında Ailenin Eğitim Sürecinden Uzak Olmasının Eğitime Etkisine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- Penol, C. R. (1956). *Some Factors Of Academic Achievement In High School Pupils Attending Selected Indian Boarding Schools In Oklahoma* (Order No. 0016764). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (301922631). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/some-factors-academic-achievement-high-school/docview/301922631/se-2?accountid=15572>
- Riley, J. S. (2011). *Hope levels in urban school psychology internship students: A mixed methods case study exploration* (Order No. 3497659). Available from ProQuest Central; ProQuest Dissertations & Theses Global. (925790407). Retrieved from <https://www.proquest.com/docview/925790407?accountid=15572>
- Roberts, H. C. (1966, May). Russian Boarding Schools. In *The Educational Forum* (Vol. 30, No. 4, pp. 457-463). Taylor & Francis Group.
- Savaş, B. (2006). İlköğretim 4. Sınıfta Bütünleştirilmiş Ünite ve Yapılandırıcı Yaklaşımın Öğrencilerin Öğrenme Düzeylerine, Öğrenmeye Karşı Tutumlarına, Akademik Özgüvenlerine Etkisi. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Schaverien, J. (2011). Boarding School Syndrome: Broken Attachments A Hidden Trauma. *British Journal of Psychotherapy*, BAP and Blackwell Publishing, USA. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0118.2011.01229.x>

- Schmuck, A. R., ve Schmuck, A. P. (2001). *Group processes in the classroom. USA:* by The McGraw-Hill Companies.
- Senemoğlu, N. (2005). Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya (11.Baskı).Ankara: Gazi Kitabevi.
- Snyder, C. R. (2002). Hope Theory: Rainbows in the Mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249–275. <http://www.jstor.org/stable/1448867>
- Snyder, C. R. (2005). Measuring Hope in Children. In K. A. Moore & L. H. Lippman (Eds.), *What do children need to flourish: Conceptualizing and measuring indicators of positive development* (pp. 61–73). Springer Science + Business Media. https://doi.org/10.1007/0-387-23823-9_5
- Sözer, E.(2015). Çok Seçenekli Performans Görevlerinin Öğrencilerin Akademik Başarı, Özgüven ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tarhan, S. ve Bacanlı, H. (2016). İlkokuldan üniversiteye umut kavramının tanımlanması üzerine nitel bir çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi. Journal of Qualitative Research in Education*, 4(2), 86-112. [Online] www.enadonline.com. <http://dx.doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.4c2s5m>
- Tayboğa, D. (2019). Yaratıcı Drama Yöntemiyle Zenginleştirilmiş Matematik Öğretiminin Öğrencilerin Öğrenme Düzeylerine ve Akademik Özgüvenlerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Tomás JM, Gutiérrez M, Georgieva S, Hernández M. The effects of self-efficacy, hope, and engagement on the academic achievement of secondary education in the Dominican Republic. *Psychol Schs.* 2020;57:191–203. <https://doi.org/10.1002/pits.22321>
- Topçu, N. (2019). Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana Ve Okula Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

- Torres De Leon, V. A. (2020). Intergenerational Disconnect of Parental Bonding: Boarding School Experience of Northwest Native Americans. Unpublished Doctoral Thesis. Capella University, USA.
- Turan Başoğlu, S. (2007). Sınav Kaygısı İle Özgüven Arasındaki İlişkinin Erinlik Döneminde İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul
- Usta, F. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma ve Umut Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yıldız , S. ve Gültekin Karakaş, D. (2019). Türkiye’de Eğitim Eşitsizliğinin Farklı Yüzleri. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (2), 271-292. <https://doi.org/10.18037/ausbd.566795>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2014). Yatılı Bölge Okullarının İşleyişine İlişkin Öğrenci Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Zirve Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Yılmaz, E. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordanmasında Umut ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Zhao, Z. (2007). Schooling in China. In G. A. Postiglione & J. Tan (Eds.), *Going to school in East Asia* (pp. 61-85). Westport, Conn.: Greenwood Press.

EKLER

Ek-1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Açıklama: Lütfen ölçekte yer alan ilgili kısımdaki her bir ifadeye yalnızca sizinle ilgili bilgileri dikkate alarak boş olan kutucuklara (X) işareti koyarak belirtiniz. Soruları boş bırakmayınız, araştırmanın kesin ve doğru sonuçlar verebilmesi için lütfen samimi cevaplar veriniz.

DEMOGRAFİK SORULAR

1- Kardeş Sayınız?

1

2

3

4+

2- Okula Devam Durumunuz?

Gündüzlü Okuyorum

Yatılı Okuyorum

3- Annenizin En Son Mezun Olduğu Okul?

İlkokul

Ortaokul
Üniversite

Lise

4- Babanızın En Son Mezun Olduğu Okul?

İlkokul

Ortaokul
Üniversite

Lise

5- Cinsiyetiniz

kadın

erkek

Ek-2. ÇOCUKLARDA UMUT ÖLÇEĞİ

Çocuklarda Umut Ölçeği (ÇUÖ)

Aşağıdaki altı cümle sizin genel olarak kendi hakkınızda nasıl düşündüğünüzü ve bazı şeyleri nasıl yaptığınızı tanımlamaktadır. Her bir cümleyi dikkatlice okuyunuz. Her bir cümle için, lütfen çoğunlukla nasıl olduğunuzu düşününüz. Sizi en iyi tanımlayan seçeneği, kutucuğun içerisine (X) işareti koyarak belirtiniz. Örneğin, eğer “Hiçbir Zaman” sizi tanımlıyorsa üzerindeki kutucuğun içerisine (X) işareti koyunuz. Ya da “Her Zaman” size uygunsa üzerindeki kutucuğu işaretleyiniz. Lütfen tüm cümleleri kutucuklardan birini işaretleyerek cevaplayınız. Doğru veya yanlış yanıt bulunmamaktadır.

1. Bence işler gayet iyi gidiyor.
 Hiçbir Zaman Nadiren Bazen Sık sık Çoğu Zaman Her Zaman
2. Hayatta benim için çok önemli olan şeyleri elde etmek için birçok yol düşünebilirim.
 Hiçbir Zaman Nadiren Bazen Sık sık Çoğu Zaman Her Zaman
3. Benimle aynı yaştaki çocuklar kadar iyiyim.
 Hiçbir Zaman Nadiren Bazen Sık sık Çoğu Zaman Her Zaman
4. Bir problemim olduğunda, bu problemi çözmek için birçok yol bulabilirim.
 Hiçbir Zaman Nadiren Bazen Sık sık Çoğu Zaman Her Zaman
5. Geçmişte yaptığım şeylerin bana gelecekte yardımcı olacağını düşünüyorum.
 Hiçbir Zaman Nadiren Bazen Sık sık Çoğu Zaman Her Zaman
6. Diğerleri vazgeçmek istese bile, problemi çözmek için yöntemler veya yollar bulabileceğimi biliyorum.
 Hiçbir Zaman Nadiren Bazen Sık sık Çoğu Zaman Her Zaman

Ek-3. AKADEMİK ÖZGÜVEN ÖLÇEĞİ

Bu ölçek bilimsel bir araştırma amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmamız için gerçekçi yanıtlarınız önemlidir. Vereceğiniz bilgiler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Lütfen, cevapsız soru bırakmayınız. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Aşağıdaki bölümlerde size uygun olan kutucuğu (X) şeklinde işaretleyebilirsiniz

a) KİŞİSEL BİLGİLER

- 1- Cinsiyetiniz : Kız Erkek
2- Yaşınız : 10 12 13 14 15 16 ve üzeri
3- Yaşadığınız Şehir : İl: İlçe:
4- Sınıfınız : 5 6 7 8

AKADEMİK ÖZGÜVEN ÖLÇEĞİ MADDELERİ	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Az Katılıyorum	(3) Katılıyorum	(4) Çok Katılıyorum	(5) Tam Katılıyorum
1. Derslerimi kolayca anlayabiliyorum					
2. Derslerimdeki basarimi yeterli görüyorum					
3. Gelecekteki okul yaşamımda daha başarılı olacağımı düşünüyorum					
4. İstedğim zaman derslerimde yüksek notlar alabileceğimi düşünüyorum					
5. Gelecekteki hedeflerime ulaşmak için derslerime çok çalışıyorum					
6. Başarılı birisi olduğumu düşünüyorum					
7. Zeki birisi olduğumu düşünüyorum					
8. Kendimi değerli biri olarak görüyorum					
9. Düşük not alsam da o dersi başarmak için cabalarım					
10. Derslerime düzenli çalıştığımda yüksek not alıyorum					
11. Okulumla ilgili sorumluluklarımın farkındayım					
12. Okul ortamını sevdiğim için derslerimde başarılıyım					
13. Öğretmenlerimi sevdiğim için derslerimde başarılıyım					
14. Okulda herkes beni başarılı bir öğrenci olarak tanır					
15. Okulda takdir edilen bir öğrenciyim					
16. Sınıfta derste söz aldığım zaman bildiklerimi rahatça anlatabiliyorum					
17. Evdeki ders çalışma ortamı basarimi olumlu etkiliyor					
18. Ailem tarafından sevilen biri olduğumdan başarılıyım					
19. Huzurlu bir aile ortamım olduğundan başarılıyım					
20. Ailemin derslerimle ilgilenmesi basarimi artırıyor					
21. Ailem için derslerimde çok başarılı olmak istiyorum					
22. Bulduğum arkadaş ortamı bana güven veriyor					
23. Bulduğum çevre derslerime karşı ilgimi artırıyor.					
24. Ders basarisi yüksek kişilerle arkadaşlık yaparım					
25. Çevremde sevilen biri olduğum için başarılıyım					

Ek-4. ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ

13 Şub 2021 17:42 ☆ ↶ ⋮

Merhaba Hocam,

Ben Celalettin AKUŞ. Balıkesir İli İvrindi İlçesi İ.Sefa Giray Bozören İlk/Ortaokulunda Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktayım. Aynı zamanda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Temel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamı, Dr. Öğrt. Üyesi Berfu KIZILASLAN TUNCER danışmanlığında "YİBO (Yatılı Bölge Okulu)'da okuyan öğrencilerin umut düzeyleri ile akademik özgüven düzeyleri arasındaki ilişki" üzerine yapmak istiyorum. İzininiz olursa geliştirmiş olduğunuz "Akademik Özgüven Ölçeği"ni kullanmak istiyorum. Ölçeği, ters (olumsuz) maddeleri ile -şayet varsa- tarafıma iletmenizi rica edecektim. Yardımcı olursanız çok memnun olurum.

14 Şub 2021 17:52 ☆ ↶ ⋮

Sayın hocam ölçek ile ilgili dosyalar ektedir. Ters bir madde yoktur. Ölçek makalesini incelemenizi öneririm. Sormak istediğiniz olursa bana buradan ulaşabilirsiniz. kolay gelsin

17 Ağu 2020 16:55 ☆ ↶ ⋮

Uyarlamasını yaptığımız ölçeğin Türkçe Formunu ve makalesini ekte gönderiyorum. Ölçeğin Türkçe Formunu çalışmanızda kullanmanızda bizim açımızdan bir sıkıntı olmamakla birlikte, ölçeğin orijinal formunu geliştiren kişilerden de izin almanızı öneririm. Geliştiren kişilerle ilgili bilgileri makale içerisinde bulabilirsiniz.

İyi çalışmalar dilerim.

Merhaba Hocam,

Ben Celalettin AKUŞ. Balıkesir İli İvrindi İlçesi İ.Sefa Giray Bozören İlk/Ortaokulunda Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktayım. Aynı zamanda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Temel Eğitim Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamı, Dr. Öğrt. Üyesi Berfu KIZILASLAN TUNCER danışmanlığında "YİBO (Yatılı Bölge Okulu)'da okuyan öğrencilerin umut düzeyleri ile akademik başarı durumları arasındaki ilişki" üzerine yapmak istiyorum. İzininiz olursa geliştirmiş olduğunuz "Çocuklarda Umut Ölçeği"ni kullanmak istiyorum. Ölçeği, ters (olumsuz) maddeleri ile -şayet varsa- tarafıma iletmenizi rica edecektim. Yardımcı olursanız çok memnun olurum.

2 Ek

Ek-5. İDARECİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

YARI YAPILANDIRILMIŞ ÖĞRETMEN VE OKUL MÜDÜRÜ GÖRÜŞME FORMU

Merhaba Değerli öğretmenim adım Celalettin AKUŞ İ. Sefa Giray Bozören İlk/Ortaokulu'nda Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktayım aynı zamanda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde yüksek lisans yapmaktayım, aşağıdaki sorular sizin YBO'da kalan öğrencilerin umut düzeyleri ve akademik özgüven durumları ile ilgili görüşlerinizi almak için hazırlanmıştır. Öğrencilerle birebir olarak ilgilenen sizlerin görüşleri araştırmanın etkililiğini arttıracığına inanıyorum. Öncelikle değerli zamanınızı ayırdığınız teşekkür ederim. Görüşmeye başlamadan önce şunları belirtmek isterim, araştırma gönüllülük esasına dayalı olarak yürütülecektir. Görüşmeleriniz yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak olup, isimleriniz araştırmada kullanılmayacaktır. Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir şey ya da paylaşmak istediğiniz bir düşünceniz var mı? İzin verirsiniz zamandan kazanmak adına görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Hazırsanız sorulara başlamak istiyorum.

DEMOGRAFİK SORULAR

- 6- Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz?
 0-10 11-20 21-30 31+
- 7- Daha önce YBO dışında bir okulda çalıştınız mı?
 Evet Hayır
- 8- Okuldaki göreviniz nedir?
 Müdür Müdür yardımcısı Öğretmen
- 9- Branşınız
- 10- Cinsiyetiniz
 kadın erkek

GÖRÜŞME SORULARI

1. Sizce 5. Sınıf öğrencilerinizin okulunuzda kalma sebepleri nelerdir?
2. Sizce okulunuzda kalan 5. Sınıf öğrencilerinin yatılı olmayan okullara göre avantajları nelerdir?
3. Sizce okulunuzda kalan 5. Sınıf öğrencilerinin yatılı olmayan okullara göre dezavantajları nelerdir?
4. Sizce 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeyleri ne durumdadır?
5. Sizce okulunuza yeni gelen 5. Sınıf öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerini yükseltmek için neler yapılabilir?
6. Sizce 5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeyleri ne durumdadır?
7. Sizce 5. Sınıf öğrencilerinin umut düzeylerinin arttırmak için neler yapılabilir?
8. Sizce 5. Sınıf öğrencileri gelecek kaygısı yaşamakta mıdır? Yaşıyorsa nelerdir?
9. Sizce okulunuzda 5. Sınıf öğrencilerine yönelik gelecek kaygılarını azaltmak için yeterince rehberlik faaliyeti yapıyor mu?
10. 5. Sınıf öğrencilerinin ailelerinden yeterince destek aldığını düşünüyor musunuz?
11. Ergenlik dönemlerinin başında olmalarından dolayı 5. Sınıf öğrencilerinin okulunuzda ailesinden ayrı yatılı kalmasının ne gibi sonuçlar doğurduğunu düşünüyorsunuz?

Ek-6. ARAŞTIRMA İZİN OLURU

T.C.
BALIKESİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-99191664-605.01-22526124
Konu : Araştırma İzni

17.03.2021

VALİLİK MAKAMINA
BALIKESİR

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21/01/2020 tarih ve 2020/2 sayılı genelgesi.

b) Çanakkale Üniversitesi Rektörlüğünün 02/03/2021 tarih ve 21868906 sayılı yazısı.

Başvuru Sahibinin Adı Soyadı	Celalettin AKUŞ		
Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Berfu KIZILARSLAN TUNÇER		
Kurumu/Üniversite/Görev Yeri	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi		
Alan/Bölüm	Temel Eğitim Anabilim Dalı/ Sınıf Eğitimi		
Tez,Araştırma veya Anketin Konusu	YBO (Yatılı Bölge Okulu) da Okuyan Öğrencilerin Umud Düzeyleri ile Akademik Başarı Durumları Arasındaki İlişki		
Başvuru Tarihi	08/03/2021	Başvuru Sayısı :	21868906
Çalışma Başlama Tarihi	25/04/2021		
Çalışma Bitiş Tarihi	31/05/2021		
Veri Toplama Araçları	<ul style="list-style-type: none">• Çocuklarda Umud Ölçeği (ÇUÖ)• Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu• Akademik Özgüven Ölçeği		
Araştırma Türü	Tez Çalışması		

ÇALIŞMA YAPILACAK EĞİTİM KURUMLARININ LİSTESİ

Balıkesir ilinde (merkez ilçe ve ilçeler dahil) bulunan Yatılı Bölge Okulu (YBO) öğrenim gören 5. Sınıf öğrencileri ve öğretmenlerine uygulanacaktır.

08/03/2021 tarihli araştırma izni başvurusu 21.01.2020 tarih ve 2020/2 sayılı araştırma, yarışma ve sosyal etkinlik izinlerine ilişkin genelge kapsamında değerlendirilmiştir. Lisans, lisansüstü, TÜBİTAK çalışmalarına ve seminer ödevlerine veri toplamak amacıyla, araştırma önerisinin ve veri toplama araçlarının içerik ve kapsam yönünden Türk Millî Eğitiminin amaçlarına uygun olduğu, millî ve manevî değerlere aykırı ve kişilik haklarını zedeleyecek herhangi bir unsur taşımadığı görülmüştür.

Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik izinleri ilgi (a) genelge gereğince yukarıdaki bilgileri belirtilen çalışmanın, eğitim kurumlarında, okul/kurum müdürlüklerinin denetiminde, öğrenci ve velilerin kişisel bilgilerinin alınmaması/verilmemesi kaydı ile yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ek : Anket Formu (3 Sayfa)